

**LATVIJAS REPUBLIKAS
IEKĻĀUŠANĀS
EIROPAS SAVIENĪBAS
INSTITUCIONĀLAJĀ SISTĒMĀ
PRAKTISKIE ASPEKTI**

**SIA "EIROKONSULTANTS" ©
Rīga, 2002**

SATURS

Ievads.....	2
1. Eiropas Savienības institūcijas un lēmumu pieņemšanas procesi tajās	
1.1. Eiropas Komisija	3
1.2. Eiropas Savienības (Ministru) Padome	6
1.3. Eiropas Parlaments	9
1.4. Ekonomiskā un sociālā komiteja un Reģionu komiteja	11
1.5. Eiropas Justīcijas Tiesa	11
1.6. Revīzijas tiesa (kolēģija)	11
2. Eiropas lietu koordinācija atsevišķās patreizējās dalībvalstīs	
2.1. Beļģija	12
2.2. Dānija	14
2.3. Spānija	19
2.4. Pārskats par Eiropas lietas koordinējošām institūcijām patreizējās 15 ES dalībvalstīs	22
2.5. Secinājumi	23
3. Latvijas patreizējās institucionālās sistēmas izvērtējums	
3.1. Eiropas Integrācijas vadības sistēma	24
3.2. Esošās sistēmas atbilstība jaunajām koordinācijas prasībām	25
4. Secinājumi un rekomendācijas	
4.1. Lēmumu pieņemšanas procedūras un to koordinācija	27
4.2. Pārstāvniecības nodrošinājums Eiropas Savienības institūcijās	29
4.2.1. Eiropas Komisija	29
4.2.2. Eiropas Savienības (Ministru) Padome	29
4.2.3. Eiropas Parlaments	30
4.2.4. Ekonomiskā un sociālā komiteja un Reģionu komiteja	30
4.2.5. Eiropas Justīcijas tiesa	30
4.2.6. Revīzijas tiesa (kolēģija)	30
4.2.7. Ierēdņu apmācības	30
4.2.8. Ierēdņu nozīmēšana uz laiku un rotācija	30
Informācijas avoti	32

Ievads

Eiropas Savienības Padome 2002.gada jūnijā Seviļā apstiprināja¹ ES apņemšanos pabeigt iestāšanās sarunas ar, iespējams, desmit kandidātvalstīm. Latvijai ir labas izredzes būt šo desmit kandidātvalstu vidū. 2003.gada pirmajā pusē tiks parakstīts līgums par Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā un, ja Latvijas tauta nobalsos par to referendumā, jau 2004.gada sākumā Latvija kļūs par pilntiesīgu ES dalībvalsti.

Dalība Eiropas Savienībā paredz ne tikai pienākumus ievērot ES likumdošanas kopumu (dalībvalsts saistības), bet arī iespēju aktīvi piedalīties lēmumu pieņemšanas procesos (dalībvalsts tiesības). Līdz šim, Latvijas gatavošanās dalībai ES tiek koncentrēta uz pirmo no minētajiem elementiem. Nacionālās Programmas integrācijai Eiropas Savienībā (NPIES) ietvaros tiek radīti tiesiskie un administratīvie priekšnoteikumi, lai ES likumu kopums (*acquis communautaire*) varētu tikt efektīvi pielietots Latvijas Republikas teritorijā no iestāšanās brīža. Tanī pat laikā NPIES neparedz pasākumus Latvijas iekļaušanai ES institucionālajā struktūrā un gatavošanos dalībai lēmumu pieņemšanas procesos. To nosaka apstākļi, ka NPIES pēdējās atjaunošanas laikā vēl nebija zināmi precīzi iestāšanās ES termiņi, bet institucionālajai sagatavošanai nepieciešamais laiks ir samērā īss (6-12 mēneši). Tādējādi, līdz 2002.gada vidum iestāšanās ES institucionālie aspekti nebija prioritāšu sarakstā.

2002.gada jūnijā Seviļā pieņemtais Eiropas Savienības Padomes lēmums nozīmē konkrētu un pietiekami tuvu datumu nosprašanu iestāšanās procesam. Vēl jo vairāk, Latvijai, tāpat kā citām kandidātvalstīm, būs iespēja piedalīties ES lēmumu pieņemšanas procesos novērotāju statusā jau no iestāšanās līguma parakstīšanas brīža, kas tiek plānota 2003.gada pavasarī. Novērotāja statuss ļaus Latvijai iegūt nepieciešamo praktisko pieredzi darbībai ES institūcijās (pirmkārt jau ES Padomē), kā arī ļaus jau agrīnajā posmā ietekmēt Latvijai svarīgo lēmumu pieņemšanu, pat formāli nepiedaloties balsošanā. Tas nozīmē, ka jau 2003.gada sākumā Latvijā ir jārada institucionālā sistēma, kas ļautu efektīvi izmantot radušos iespējas. Tam būtu sevī jāietver adekvātu iekšējo procedūru izstrādi un juridisko nostiprināšanu, koordinējošo struktūru nostiprināšanu un personāla atlasī un apmācības.

Šajā pētījumā tiek apskatīta atsevišķu ES dalībvalstu pieredze darbojoties ES lēmumu pieņemšanas procesā. Uz tās pamata ir izstrādātas praktiskas rekomendācijas par pasākumiem, kas nepieciešami, lai Latvija spētu maksimāli izmantot tās iespējas, ko sniedz dalība ES lēmumu pieņemšanas procesos.

Pētījumā netiek apskatīti Latvijas dalības ES finanšu institūcijās (Eiropas Centrālā banka, Eiropas Investīciju banka, Eiropas Investīciju fonds u.c.) praktiskie aspekti, jo attiecīgajām Latvijas Republikas institūcijām ir uzkrāta pietiekama pieredze darbībai līdzīgās starptautiskajās finanšu iestādēs.

Pētījumā ir izmantoti Eiropas Savienības un Latvijas Republikas institūciju publiski pieejamie dokumenti, kā arī agrāk publicētie ārvalstu pētījumi par šo jomu. Iespēju robežās ir izmantota informācija, kas iegūta personiskajos kontaktos ar Eiropas Savienības institūciju un dalībvalstu pārstāvjiem.

1. Eiropas Savienības institūcijas un lēmumu pieņemšanas procesi tajās

1.1. Eiropas Komisija

Eiropas Komisija (EK) ir Eiropas Savienības izpildinstitūcija, kuras galvenās funkcijas ir likumdošanas iniciatīva un ES pieņemto lēmumu izpildes uzraudzība. EK uzdevums ir saglabāt un pavairot Eiropas integrācijas procesā uzkrātās kopējās vērtības (sauktas arī par *acquis communautaire*). Formāli EK ir pārnacionāla institūcija, kuras uzdevums ir nevis atsevišķu dalībvalstu interešu veicināšana, bet gan kopējā visu dalībvalstu jeb ES interešu aizstāvība. Tanī pat laikā ir iespējams un, dažkārt, arī nepieciešams panākt konkrētajai dalībvalstij svarīga lēmuma pieņemšanu gan jaunu ES tiesību aktu izstrādes gaitā, gan arī jomās, kur Komisijai ir tiesības pieņemt dalībvalstij vai tās atsevišķajām juridiskajām personām saistošus lēmumus (piemēram, valsts atbalsta vai konkurences jomā).

Lēmumu pieņemšana Eiropas Komisijā notiek vairākos līmeņos:

- Jauno tiesību aktu projektu izstrāde EK atsevišķo dienestu līmenī;
- Jauno tiesību aktu izvērtēšana un apspriešana ekspertu komitejās un darba grupās¹;
- Jauno tiesību aktu saskaņošana starp dažādiem dienestiem;
- Jauno tiesību aktu apstiprināšanā Komisijas locekļu (kolēģijas) līmenī.

Dalībvalstu iespējas ietekmēt lēmumu pieņemšanu ir divējādas: formālas un neformālas. Formālā iespēja ir dalība ekspertu komitejās un darba grupās. Neformāla ietekme tiek panākta, izmantojot kontaktus ar Eiropas Komisijas ierēdņiem dažādos līmeņos. Pēdējā gadījumā liela nozīme ir tam, lai EK dienestos strādātu pietiekams skaits ierēdņu, kas pienācīgā mērā pārzina konkrētās dalībvalsts īpatnības (ideālā gadījumā ir šīs dalībvalsts pilsoņi).

Latvijas un arī citu salīdzinoši nelielu dalībvalstu gadījumā ir grūti paredzēt lielu savu pilsoņu skaitu EK dienestos. Tādēļ būtiska ir reģionālā pieeja, kur attiecīgajos amatos ir ierēdņi no dalībvalstīm, kas vienā vai otrā jomā būtu Latvijai līdzīgas (iedzīvotāju skaits, ģeogrāfisks izvietojums, sociālās un ekonomiskās problēmas). Praktiskās rekomendācijas neformālās ietekmes panākšanai seko pētījuma secinājumu daļā

Formālās ietekmes īstenošanai, dalībvalstij ir aktīvi jāpiedalās EK izveidoto ekspertu komiteju un darba grupu aktivitātēs. Eiropas Komisija savā darbā cenšas izvairīties no priekšlikumiem, kas radītu kaitējumu atsevišķu dalībvalstu interesēm. Tanī pat laikā ir grūti paredzēt (īpaši paplašinātā ES ar 25 dalībvalstīm) katra konkrēta lēmuma ietekmi uz ekonomiskajiem un sociālajiem procesiem visā Eiropas Savienības teritorijā. Tādēļ ļoti svarīga funkcija ir ekspertu komitejām un darba grupām, kurās EK iegūst nepieciešamo informāciju situācijas novērtēšanai. Tikai aktīvi izsakot savu viedokli dalībvalstij ir iespēja jau lēmuma pieņemšanas agrīnajā stadijā novērst iespējamās negatīvās sekas.

Šobrīd Eiropas Komisijas darbā tai palīdz 260 **pastāvīgās ekspertu komitejas** (tā saucamās komitoloģijas procedūras ietvaros)ⁱⁱ. To izveidošanu un darbības principus

¹ Pieņemot atsevišķiem subjektiem saistošos lēmumus (valsts atbalsta vai konkurences jomās) konsultācijas ar ekspertiem nenotiek. Informācijas apmaiņa un viedokļu uzklauššana notiek tikai ar ieinteresētajām pusēm.

nosaka ES Padomes 1999.gada 28.jūnija lēmums 1999/468/EC, kurš aizvieto agrāk pieņemto lēmumu 87/373/EEC. Saskaņā ar to, pielietotās procedūras iedalās vairākās kategorijāsⁱⁱⁱ:

I – padomdevēja procedūra (tiek pielietota visos gadījumos, kad uzskatīta par piemērotu)

Komiteju vada EK pārstāvis un tajā ir pārstāvētas visas dalībvalstis. Lēmuma projektu sagatavo EK. Komiteja sniedz savu viedokli par projektu vadītāja noteiktajā laikā, nepieciešamības gadījumā balsojot. Komitejas viedoklis tiek fiksēts protokolā, atsevišķām dalībvalstīm ir tiesības pieprasīt iekļaut protokolā savu atšķirīgo viedokli. EK maksimāli jāņem vērā komitejas viedoklis un par to, cik lielā mērā tas ir ievērots, jāpaziņo komitejai.

II – vadības procedūra (tiek pielietota pamatā kopējās lauksaimniecības politikas un kopējās zvejniecības politikas jautājumos, kā arī jautājumos ar būtisku ietekmi uz budžetu)

Komiteju vada EK pārstāvis un tajā ir pārstāvētas visas dalībvalstis. Lēmuma projektu sagatavo EK. Komiteja sniedz savu viedokli par projektu vadītāja noteiktajā laikā, nepieciešamības gadījumā ar balsu vairākumu, kā noteikts Eiropas Kopienu līguma 205(2) pantā. Balsis tiek svērtas līdzīgi kā Padomes balsojumos. EK pārstāvis balsojumā nepiedalās. Komisijai nekavējoties ir jāsteno pieņemtais lēmums. Ja tas nav izdarīts, par to jāziņo Padomei. Trīs mēnešu laikā Padome var grozīt šo lēmumu.

III – regulēšanas procedūra (tiek pielietota vispārīgos jautājumos agrāk pieņemto tiesību aktu īstenošanai, piemēram, cilvēku, dzīvnieku vai augu veselības un drošības aizsardzībai)

Komiteju vada EK pārstāvis un tajā ir pārstāvētas visas dalībvalstis. Lēmuma projektu sagatavo EK. Komiteja sniedz savu viedokli par projektu vadītāja noteiktajā laikā, nepieciešamības gadījumā ar balsu vairākumu, kā noteikts Eiropas Kopienu līguma 205(2) pantā. Balsis tiek svērtas līdzīgi kā Padomes balsojumos. EK pārstāvis balsojumā nepiedalās. EK jāpieņem lēmums atbilstoši komitejas viedoklim. Ja paredzētais pasākums neatbilst komitejas viedoklim vai viedoklis netiek izteikts, projekts tiek iesniegts Padomē un par to tiek informēts Eiropas Parlaments. Ja Eiropas Parlaments uzskata, ka EK ir pārsniegusi savas pilnvaras apspriežamajā jautājumā, kas tai deleģētas ar ES tiesību aktiem, par to tiek informēta Padome, kurai trīs mēnešu laikā ar kvalificēto balsu vairākumu jāpieņem lēmums. Ja noteiktajā laikā lēmums nav pieņemts, EK var apstiprināt sākotnējo projektu.

IV – Drošības (*safeguard*) procedūra (tiek pielietota visos gadījumos, kad ES tiesību akti pilnvaro EK pieņemt lēmumus drošības nolūkos)

Nav noteikta kāda konkrēta komiteja. Paredz to, ka EK jāinformē Padome par nepieciešamību pielietot drošības pasākumus. Padome nosaka termiņu, kura laikā dalībvalstis var izteikt savu viedokli par plānotajiem pasākumiem. Dalībvalstis var pieprasīt izskatīt šos pasākumus Padomē.

Minētās procedūras nodrošina to, ka dalībvalstīm ir būtiskas iespējas ietekmēt lēmumu pieņemšanas procedūru jau sākotnējā stadijā.

Komitoloģijas komiteju darba intensitāti nosaka izskatāmo jautājumu apjoms. Daudzos gadījumos to ir iespējams prognozēt iepazīstoties ar Eiropas Komisijas darba

programmu konkrētajam gadam vai pat EK pilnvaru visam periodam. Nepastāvot akūtai nepieciešamībai, atsevišķās komitejas vai darba grupas var tikt nesasauktas mēnešiem vai gadiem ilgi.

Dalībai šajās komitejās pārstāvjus dalībvalstis nozīmē no savām valsts pārvaldes institūcijām, kā arī zinātniskām vai nevalstiskām organizācijām, ja tām ir deleģētas atbilstošas funkcijas nacionālā līmenī. Pārstāvjiem ir nepieciešamas vismaz vienas EK darba valodas labas zināšanas (angļu vai franču). Vēlamas ir otras valodas vismaz pasīvas zināšanas.

Eiropas Komisija sedz izdevumus, kas saistīti ar dalību augstāk minētajās komitejās un darba grupās tikai vienam dalībvalsts oficiālajam pārstāvim, ja vien konkrētas komitejas nolikumā nav noteikts citādi. Tas sevī ietver ceļu (aviobiļetes) un uzturēšanās naudu Briselē (tanī skaitā viesnīcas izdevumus).

Bez komitoloģijas komitejām, EK ir izveidojusi vairākus desmitus **padomdevēju darba grupu**, kurās netiek nodrošināta visu dalībvalstu oficiālo pārstāvju līdzdarbība. Tās tiek veidotas, lai sniegtu Komisijas dienestiem specifiskus (bieži zinātniska rakstura) padomus. Dalībnieki tajā tiek uzaicināti ar publisku sludinājumu palīdzību Oficiālajā žurnālā. Pretendenti tiek iekļauti darba grupās individuāli izvērtējot viņu kvalifikāciju. Dalība šajās darba grupās ir svarīga tiktāl, cik tas palīdz veidot ES izpratni par konkrētās dalībvalsts īpatnībām. Neskatoties uz to, ka dalībvalstu administrācijas nav tieši iesaistītas, tās var veicināt atbilstošu ekspertu pieteikšanos dalībai šajās darba grupās.

Padomdevēju darba grupu dalībnieku izdevu finansēšanas kārtību nosaka attiecīgās darba grupas nolikums. Taču, kā likums, EK sedz visu oficiāli apstiprināto dalībnieku komandējumu izdevumus.

Noslēgto starptautisko līgumu ietvaros Eiropas Komisija veido arī dažādas **Apvienotās Komitejas**, kuru uzdevums ir uzraudzīt šo līgumu izpildes gaitu. Dalībvalstu pārstāvji var piedalīties šo komiteju darbā bez balss tiesībām.

Eiropas Komisijas personāls iedalās vairākās kategorijās:

- EK locekļi jeb politiskā vadība;
- A kategorija – ierēdņi;
- B kategorija – biroja darbinieki;
- C un D kategorijas – apkalpojošais un tehniskais personāls;
- AL kategorija – lingvistiskā dienesta darbinieki.

No lēmumu ietekmēšanas viedokļa svarīgas ir tikai EK politiskā vadība un A kategorija.

Pirmajā gadījumā Latvijai pēc iestāšanās būs tiesības ieteikt iekļaušanai EK sastāvā vienu locekli. Tas var būt kā politisko aprindu, tā arī augstākās ierēdniecības pārstāvis ar augstāko izglītību un pieredzi darbā ar ES jautājumiem. Efektīvai darbībai ir nepieciešama vismaz vienas ES oficiālās valodas zināšanas (neskaitot latviešu).

Otrajā gadījumā neoficiāli tiek lēsts, ka Latvija varētu tikt aicināta ieteikt 20 līdz 23 kandidātus ierēdņu amatam, kas būtu gatavi uzsākt darbu uzreiz pēc iestāšanās ES. A kategorija sadalās 7 līmeņos, no kuriem A1 ir visaugstākais. Var paredzēt, ka A1 un A2 līmenī (EK dienestu vadītāji un EK locekļu kabinetu vadītāji) Latvija varētu pretendēt uz 2-3 vietām. A3 un A4 līmeņos (nodaļu vadītāji) līmenī varētu būt 4-6

vietas. Pārējie būtu A5-A7 (referentu) līmeņi. Prasības pret pretendentiem ir augstākā izglītība un vismaz divu ES oficiālo valodu teicamas zināšanas (praktiski nepieciešams zināt vairākas svešvalodas). Visiem EK ierēdņu kandidātiem ir jāiztur kvalifikācijas eksāmens, kuru kā jaunās dalībvalsts pārstāvjiem varēs nokārtot arī vēlāk, jau atrodoties EK dienestā.

1.2. Eiropas Savienības (Ministru) Padome

Eiropas Savienības (Ministru) Padome ir galvenā lēmumu pieņemšanas institūcija. Lēmumi tajā tiek pieņemti dalībvalstīm balsojot. Saskaņā ar Eiropas Kopienu un ES dibināšanas līgumu normām, lēmumi var tikt pieņemti ar vienkāršu vai kvalificēto balsu vairākumu, vai vienbalsīgi.

Konkrēti balsošanas mehānismi un iespējamais balsu svēršanas mehānisms Padomē pēc Latvijas iestāšanās ES nav šī pētījuma priekšmets.

Dalībvalstis lēmumu pieņemšanā Padomē piedalās vairākos līmeņos:

- Priekšlikumu izskatīšana COREPER komitejās un darba grupās;
- Priekšlikumu izskatīšana Padomes komitejās;
- Priekšlikumu izskatīšana Pastāvīgo pārstāvju komitejas (COREPER) līmenī;
- Lēmumu pieņemšana Ministru Padomes līmenī;
- Lēmumu pieņemšana valstu un valdību vadītāju līmenī.

Visi Padomes lēmumi (arī tie, kurus sagatavo Eiropas Komisija) tiek izskatīti **specializētajās komitejās un darba grupās**, kas izveidotas ar Pastāvīgo pārstāvju komitejas (COREPER) lēmumu^{iv}. Tās ir izveidotas, lai palīdzētu Padomes darba sagatavošanā. Šobrīd pastāv vairāk nekā 250 darba grupas. Tās veido visu dalībvalstu pārstāvji. Šīs komitejas un darba grupas vada prezidējošās valsts pārstāvji. Komiteju un darba grupu sanāksmju grafiks kārtējam pusgadam tiks sastādīts pirms prezidentūras sākuma. Grafiks var tikt arī mainīts, ja situācija to liek darīt. Tāpat, gadījumos, ja attiecīgā komiteja vai darba grupa nevar sniegt savu viedokli vismaz piecas dienas pirms COREPER sēdes, kur jautājumu ir paredzēts izskatīt, to ir jāatliek uz nākamo sēdi. Ņemot vērā to, ka vienošanās komitejas vai darba grupas līmenī nozīmē to, ka jautājums COREPER sanāksmē tiek izskatīts kā darba kārtības 1.punkta jautājums un Padomē kā A punkta jautājums (bez debatēm), dalībai šajās komitejās un darba grupās var būt izšķiroša nozīme lēmumu pieņemšanā.

Līdzīgi darbojas arī **ar Eiropas Kopienu vai Eiropas Savienības līguma normām un Padomes lēmumiem nodibinātās komitejas**. Tās ir:

Ekonomiskā un finanšu komiteja, kas atbilstoši Eiropas Kopienu līguma 114.pantam atbild par monetārās un finanšu situācijas izvērtēšanu dalībvalstīs, kā arī palīdz Padomei lēmumu pieņemšanā attiecībā uz kapitāla kustības un dalībvalstu ekonomisko politiku koordinācijas jautājumiem. Šīs komitejas vadītāju nozīmē ar īpašu lēmumu.

Speciālā lauksaimniecības komiteja (SCA) atbild par jautājumu sagatavošanu Lauksaimniecības ministru padomei. Tās sagatavotie specifiskie lauksaimnieciskie jautājumi tiek iekļauti Padomes sēdē apejot COREPER.

Eiropas Kopienų līguma 133.panta komiteja palīdz Komisijai starptautiskajās sarunās par līgumu slēgšanu kopējās tirdzniecības politikas jomā.

Politiskā komiteja (COPOL) sastāv no dalībvalstu Ārlietu ministriju politiskajiem direktoriem. Komiteja ir konsultāciju un saskaņošanas instruments, kas uzrauga un analizē situāciju un tās attīstību Kopējās ārējās un drošības politikas jomā.

ES līguma 36.panta komiteja sniedz viedokļus un atbalstu Padomes diskusijām iekšlietu un tieslietu jomās.

Nodarbinātības komiteja atbild par nodarbinātības un nodarbinātības politikas attīstības novērošanu dalībvalstīs un ES kopumā.

Politiskā un drošības komiteja (PSC) atbild par Kopējās ārējās un drošības politikas tālāko attīstību ES. Tā sastāv no augsta līmeņa nacionālajiem pārstāvjiem (vēstniekiem). Ciešā sadarbībā ar Padomes ģenerāļsekretāru, komiteja gatavo rekomendācijas par kopējās Eiropas drošības un aizsardzības politikas darbību.

Militārā komiteja sniedz militāra rakstura viedokļus Politiskajai komitejai, Politiskajai un drošības komitejai un Padomes ģenerāļsekretāram. Tajā ietilpst dalībvalstu bruņoto spēku štābu vadītāju pārstāvji.

Visjaunākā ir Krīzes vadības civilo aspektu darba grupa. Tā formulē rekomendācijas un sniedz viedokļus PSC un citām Padomes iestādēm savas kompetences jomā.

Visās augstāk minētajās komitejās dalībvalstis nozīmē augstākā līmeņa ierēdņus (militārpersonas).

Visu augstākminēto COREPER un Padomes komiteju un darba grupu dalībnieku komandējumu izdevumus nepieciešamības gadījumā sedz Padomes ģenerāļsekretariāts. Atsevišķos gadījumos var tikt noteikts dalībnieku limits, kuru izdevumi tiek segti.

Pastāvīgo pārstāvju komiteja (COREPER) sastāv no dalībvalstu Pastāvīgajiem pārstāvjiem ES. Tā ir sadalīta divās daļās: COREPER I sastāv no Pastāvīgo pārstāvju vietniekiem un COREPER II – no pašiem Pastāvīgajiem pārstāvjiem.

COREPER I sagatavo lielāko daļu Padomes sanāksmju tādās jomās kā lauksaimniecība, iekšējais tirgus, patērētāju tiesības un tūrisms, nodarbinātība un sociālā politika, vide, transports un telekomunikācijas, rūpniecība un enerģētika, zivsaimniecība, izglītība un jaunatnes lietas, pētniecība, kultūra un veselības jautājumi.

COREPER II sagatavo Vispārējo lietu padomes, īpaši ārējo ekonomisko attiecību un KĀDP jautājumos, ekonomisko un finanšu lietu, tieslietu un iekšlietu, civilās aizsardzības, budžeta un attīstības padomes darbu.

COREPER nodrošina ES politiku un rīcības pēctecību un seko, lai tiktu ievēroti sekojoši principi un nosacījumi:

- likumības, subsidiaritātes principi un rīcības pamatotība;
- ES institūciju un iestāžu pilnvaras noteicošie nosacījumi;
- budžeta nosacījumi;
- procedūru, pārskatāmības un projektu kvalitātes noteikumi.

COREPER var pieņemt sekojošus procedurālos lēmumus, ja attiecīgais jautājums ir iekļauts tās darba kārtībā vēlākais pirms trim dienām:

- lēmumu noturēt Padomes sēdi citā vietā, nekā Brisele vai Luksemburga;
- pilnvarojumu veikt kopiju vai izvilkumu no Padomes dokumentiem, izmantošanai juridiskajā darbā;
- lēmumu par publiskajām debatēm Padomē;
- lēmumu publicēt balsojumu rezultātus gadījumos, kas minēti Padomes kārtības ruļļa 9(2) un (3) pantā;
- lēmumu izmantot rakstisko procedūru;
- Padomes protokola apstiprināšanu vai grozīšanu;
- lēmumu par teksta vai tiesību akta publikāciju Oficiālajā žurnālā;
- lēmumu konsultēties ar citu institūciju vai iestādi;
- lēmumu noteikt vai pagarināt termiņu konsultācijām ar citu institūciju vai iestādi;
- lēmumu pagarināt EK līguma 251(7) panta noteiktos periodus;
- vēstules teksta apstiprinājumu nosūtīšanai citai institūcijai vai iestādei.

COREPER vadošo lomu nosaka tas, ka visiem jautājumiem, kas iekļauti Padomes darba kārtībā, ir jābūt iepriekš izskatītiem COREPER, izņemot, ja pati Padome vienbalsīgi lemj par jautājuma ārkārtas izskatīšanu, vai COREPER ar vienkāršu balsu vairākumu nolemj to nosūtīt uz Padomi bez iepriekšējas izskatīšanas. Jebkurā gadījumā Padome var grozīt COREPER pieņemtos lēmumus.

COREPER sanāk katru nedēļu. Sagatavošanās sēdei notiek iepriekšējā dienā, kad Pastāvīgo pārstāvju palīgi satiekas Mertens grupā (COREPER I) un Antici grupā (COREPER II). Abas grupas nosauktas par godu saviem pirmajiem priekšsēžiem. Grupu sanāksmēs tiek saskaņotas organizatoriskās un tehniskās detaļas, taču ir iespējama arī dalībvalstu pozīciju apzināšana, kas var vēlāk palīdzēt lēmumu pieņemšanā.

Eiropas Savienības Padome ir vienots veidojums, kurš sanāk dažādās konfigurācijās^v. Pieņemot lēmumu, nav nepieciešama tieša sasaiste starp Padomes konfigurāciju un lēmuma būtību.

ES Padomes konfigurācija, kurā ietilpst dalībvalstu ārlietu ministri, tiek saukta par Vispārējo lietu un ārējo attiecību padomi (VLP). VLP ir tanī skaitā atbildīga par politiku kopējo koordināciju un par Valstu un valdību vadītāju sanāksmju sagatavošanu. VLP lemj par pārējo konfigurāciju sanāksmju organizēšanu. Tās kompetencē ir arī visa ES ārējā darbība: KĀDP, Eiropas drošības un aizsardzības politika, ārējā tirdzniecība, attīstības sadarbība un humanitārā palīdzība. Abi jautājumu bloki tiek izskatīti atsevišķās sanāksmēs. Pārējās konfigurācijas ir sekojošas:

- Ekonomiskās un finanšu lietas (tanī skaitā budžeta jautājumi);
- Iekšlietas un tieslietas (tanī skaitā civilā aizsardzība);
- Nodarbinātības, sociālās politikas, veselības un patērētāju lietas;
- Konkurētspējas jautājumi (iekšējais tirgus, rūpniecība un pētniecība, kā arī tūrisms);
- Transports, telekomunikācijas un enerģētika;

- Lauksaimniecība un zivsaimniecība;
- Vide;
- Izglītība, jaunatne un kultūra (tanī skaitā audiovizuālās lietas).

Vienas konfigurācijas ietvaros dalībvalsti var pārstāvēt vairāki ministri. Vispārējo lietu un ārējo attiecību padomē var piedalīties dalībvalsts valdības nozīmēts ministrs vai Valsts sekretārs.

Padomes sanāksmju grafiku izstrādā prezidējoša dalībvalsts visam 6 mēnešu periodam un publicē to vismaz nedēļu pirms prezidentūras termiņa sākumam. Sākot ar 2003.gada nogali ir paredzēts izstrādāt daudzgadīgo darba programmu, kas palīdzētu saplānot Padomes aktivitātes vairāku prezidentūru garumā. Paredzams, ka katrā no jaunajām konfigurācijām Padome sanāks vismaz vienu reizi prezidentūras laikā.

Valstu un valdību vadītāju sanāksme ir augstākais politiskais lēmumu pieņemšanas līmenis Eiropas Savienībā.

Šādā līmenī Eiropas Savienības Padome sanāk formāli vienu reizi pusgadā, parasti – kārtējās prezidentūras noslēgumā. Par tradīciju ir kļuvas arī neformālās ES Padomes sanāksmes prezidentūras vidū. Dalībvalstis šajās sanāksmēs parasti tiek pārstāvētas valdību vadītāju līmenī, taču var būt gadījumi, kad piedalās arī valstu vadītāji (prezidenti), ja attiecīgās valsts konstitūcija to pieļauj.

Būtiska iespēja ietekmēt lēmumu pieņemšanas gaitu Padomē tās dažādajos līmeņos ir **Padomes ģenerālsekretariātam**. Ģenerālsekretariāta darbinieki ir tie, kas tehniski un organizatoriski nodrošina Padomes darbu, informācijas plūsmu tajā. Iesaistoties dažādo komiteju un darba grupu aktivitātēs, viņi iegūst un var sniegt pilnīgu un daudzpusīgu informāciju par dažādiem procesiem Eiropas Savienībā un tās atsevišķās dalībvalstīs. Juridiska rakstura jautājumos Padome pilnībā paļaujas uz ģenerālsekretariāta ekspertu skaidrojumiem un priekšlikumiem. Ģenerālsekretariāta pārstāvji vada arī vairākas svarīgas Padomes darba grupas kā, piemēram, par elektroniskajiem sakariem, par juridisko informāciju, par likumdošanas kodifikāciju, par informāciju, par jaunajām ēkām.

Līdz ar to, dalībvalstīm ir būtiski, lai līdzīgi kā Komisijā, arī Padomes ģenerālsekretariātā strādātu cilvēki ar izpratni par attiecīgās dalībvalsts īpatnībām.

Šobrīd tiek lēsts, ka Latvija varētu deleģēt darbam Padomes ģenerālsekretariātā 16 cilvēkus. Prasības šo cilvēku kvalifikācijai ir analogiskas tām, kas tiek izvirzītas Komisijas ierēdņiem. Iespējas ieņemt vadošos amatus ir ierobežotas, jo atšķirībā no Komisijas dienestiem, kur pēc savas būtības tiek meklēti plaša profila speciālisti, Padomes darbs ir ar izteikti juridisku un diplomātisku ievirzi, kas izvirza augstas prasības pret uzkrāto pieredzi ES juridiskajos un politiskajos jautājumos.

1.3. Eiropas Parlaments

Eiropas Parlamenta (EP) loma ES lēmumu pieņemšanas procesos ir aizvien pieaugoša. Pastāvīgi tiek paplašināts to jautājumu loks, kur bez Padomes lēmuma nepieciešama arī Eiropas Parlamenta līdzlēmšana. Izšķiroša ir EP loma tādos būtiskos jautājumos, kā ES budžeta izpildes apstiprināšana, starpvaldību līgumu ratifikācija vai Eiropas Komisijas sastāva apstiprināšana.

Izvērtējot iespējas ietekmēt EP lēmumus, ir jāizšķir divu veidu pieeja: darbs Eiropas Parlamentā un darbs ar Eiropas Parlamentu.

Dalībvalstu pārstāvju **darbu Eiropas Parlamentā** nosaka ES pilsoņu tiešās pārstāvniecības princips. Latvijas gadījumā, visi Eiropas Savienības pilsoņi, kas pastāvīgi legāli uzturas Latvijas Republikas teritorijā var ievēlēt Eiropas Parlamentā savus priekšstāvjus. ES līgums pēdējā redakcija, kuras spēkā stāšanās varētu notikt tuvāko mēnešu laikā, paredz, ka Latviju Eiropas Parlamentā pārstāvēs 8 deputāti. EP ievēlētie deputāti neveido nacionālās grupas vai frakcijas. Darbs notiek starpnacionāli un frakcijas tiek organizētas atbilstoši klasiskajam politiskajam spektram.

Ņemot vērā to, ka nākamās EP vēlēšanas ir paredzētas 2004.gada jūnijā, uz laiku no iestāšanās brīža ES līdz EP vēlēšanu dienai Eiropas Parlamenta deputātus no sava vidus var nozīmēt Saeimas deputāti. Vienīgās prasības EP deputātu kandidātiem ir ES dalībvalsts pilsonība un rīcībspēja (tanī skaitā vecuma cenzs). EP deputātiem netiek izvirzītas specifiskas valodas prasības, jo darbs notiek un dokumentācija tiek nodrošināta visās oficiālajās ES valodās.

Bez EP deputātiem Parlamentā darbojas arī ierēdņi, biroja darbinieki un tehniskais personāls. Viņu darba specifika ir viegli salīdzināma ar Saeimas kancelejas, komisiju un frakciju darbinieku darbu. Tanī pat laikā, kvalifikācijas prasības lielā mērā atbilst tām, kas ir Eiropas Komisijā un Padomes ģenerālsekretariātā. Tiek lēsts, ka Latvijai tiks piedāvātas 38-40 darbinieku vietas EP struktūrās. Arī Eiropas Parlamentā ir svarīgi, lai darbinieki, kuri palīdz EP deputātiem lēmumu pieņemšanas procesā, būtu iepazinušies ar atsevišķu dalībvalstu īpatnībām.

Dalībvalsts **darbu ar Eiropas Parlamentu** var iedalīt divās atsevišķās jomās:

- Oficiālie kontakti ar EP, sekošana līdzī lēmumu pieņemšanas procedūrām tajā, dalībvalsts pozīciju izskaidrošana Eiropas Parlamentā;
- Neoficiālie kontakti, interešu grupu lobēšanas aktivitātes.

Oficiālos kontaktus ar Eiropas Parlamentu uztur dalībvalsts Pastāvīgā pārstāvniecība ES. Šādu kontaktu uzdevums ir savlaicīgi identificēt jautājumus, kur EP aktivitātes var nonākt pretrunā ar atsevišķas dalībvalsts interesēm. Tam seko nacionālās pozīcijas izskaidrošana EP deputātiem un pārliecināšanas (lobēšanas) kampaņas organizācija, piesaistot dalībvalsts augstākās amatpersonas, kā arī atsevišķas interešu grupas nacionālajā un Eiropas līmenī. Oficiālo kontaktu jomā ietilpst arī EP un dalībvalstu parlamentu vadītāju regulārās apspriedes (COSAC), kurās notiek plaša informācijas apmaiņa, kas palīdz saskaņot EP un nacionālo parlamentu darba programmas.

Oficiālo kontaktu uzturēšana ar EP neizvirza papildus prasības pret iesaistīto personu kvalifikāciju, salīdzinot ar jau šobrīd diplomātiskajās aktivitātēs iesaistītajiem darbiniekiem nacionālajā līmenī.

Neoficiālos kontaktus ar Eiropas Parlamentu var uzturēt kā dalībvalstu oficiālie pārstāvji (pārstāvniecības diplomāti, nacionālā parlamenta deputāti, valdības amatpersonas), tā arī nevalstiskā sektora pārstāvji. Pēdējiem, dažkārt, ir plašākas iespējas paust savu viedokli EP deputātiem. Neoficiālo kontaktu mērķis ir radīt konkrētajai dalībvalstij, tās profesionālajai vai sociālajai grupai labvēlīgu viedokli EP deputātu un darbinieku vidū. Daudzos gadījumos tas nozīmē plašākas un precīzākas informācijas novadīšanu par reālo situāciju valstī vai tautsaimniecības nozarē.

Neoficiālo kontaktu veidošana un lobēšana izvirza diezgan augstas prasības nevalstiskā sektora organizētibai. Interesu grupu pārstāvniecībai EP ir jābūt reprezentatīvai (jāpārstāv ievērojamu daļu, ja arī ne visu nozari).

Darbu ar Eiropas Parlamentu apgrūtina tas, ka EP dienesti ir izkaisīti trijās vietās: Briselē, Luksemburgā un Strasbūrā. EP plenārsēdes notiek divās pilsētās: Briselē un Strasbūrā. Atšķirībā no EP deputātiem un personāla, dalībvalstu ierēdņiem un interešu grupu pārstāvjiem visus ar šādu ceļošanu saistītos izdevumus jāsedz pašiem.

1.4. Ekonomiskā un sociālā komiteja un Reģionu komiteja

ES lēmumu pieņemšanas procedūrā ir iesaistītas arī divas konsultatīvas institūcijas: **Ekonomiskā un sociālā komiteja** un **Reģionu komiteja**. Abu institūcija iespējas kardināli ietekmēt lēmumu pieņemšanu Padomē ir visai ierobežotas. Lielāka nozīme abu komiteju viedokļiem ir priekšlikumu apspriešanas laikā Eiropas Parlamentā. Arī Eiropas Komisija cenšas iespēju robežās ievērot abu komiteju rekomendācijas.

Pārstāvjus abās komitejās, saskaņā ar nacionālajām procedūrām, nozīmē dalībvalstu valdības vai iestādes, kurām šādas tiesības tiek deleģētas. Piemēram, Ekonomiskajā un sociālajā komitejā pārstāvjus no dažādajām sociālo partneru grupām (darba devēji, strādājošie un pašnodarbinātie) var uzticēt iecelt pašām partneru organizācijām. Līdzīgi arī Reģionu komitejā pārstāvjus var deleģēt Latvijas Pašvaldību savienība.

Abās organizācijās Latvijai varētu tikt piešķirtas 7 vietas. Neskatoties uz to, ka pārstāvjiem netiek izvirzītas īpašas kvalifikācijas prasības, vismaz vienas svešvalodas zināšanas varētu ievērojami uzlabot pārstāvju darba efektivitāti.

Attiecībā uz abu komiteju štata darbinieku skaitu precīzu ziņu nav. Kas attiecas uz dalībvalsts pārstāvju iekļaušanās šo komiteju sekretariātos lietderību un nosacījumiem, tie lielā mērā ir līdzīgi kā Eiropas Parlamenta dienestā.

1.5. Eiropas Justīcijas tiesa

Eiropas Justīcijas tiesas (EJT) loma lēmumu pieņemšanas procesos ir ierobežota. Tās galvenais uzdevums ir pieņemto lēmumu un juridisko normu interpretācija. Tas sevī ietver arī dalībvalstīm sasītošu lēmumu pieņemšanu attiecībā uz ES tiesību aktu uzlikto pienākumu izpildes ievērošanu.

Katra dalībvalsts nozīmē EJT vienu tiesnesi. Līdzīgi arī Pirmās instances tiesā tiek nozīmēts viens tiesnesis no katras dalībvalsts. Attiecībā uz ģenerāladvokāta nozīmēšanu darbojas īpaša kārtība, kas paredz dalībvalstu pārstāvju rotāciju.

Tā kā dalībvalstu iejaukšanās tiesas darbā un lēmumu ietekmēšana nav pieļaujama, EJT gadījumā uzsvars ir liekams uz nozīmēto pārstāvju augsto kvalifikāciju. Tāpat tas būtu saistāms ar EJT un Pirmās instances tiesas personālu. Kopumā abu tiesu sekretariātā Latvijai varētu tikt piedāvātas 19 ierēdņu vietas, kas nodrošinātu adekvātu iespēju izskatīt latviešu valodā iesniegtās prasības.

1.6. Revīzijas tiesa (kolēģija)

Revīzijas tiesas loma lēmumu pieņemšanā ir ierobežota. Tās funkcija ir ES budžeta izpildes kontrole.

Latvijai, tāpat kā citām dalībvalstīm, būs jānozīmē savs pārstāvis kolēģijā. Prasības pretendentiem ietver praktisko pieredzi zvērināta revidenta darbā un pilnīgu neatkarību no dalībvalsts iestādēm.

2. Eiropas lietu koordinācija atsevišķās patreizējās dalībvalstīs

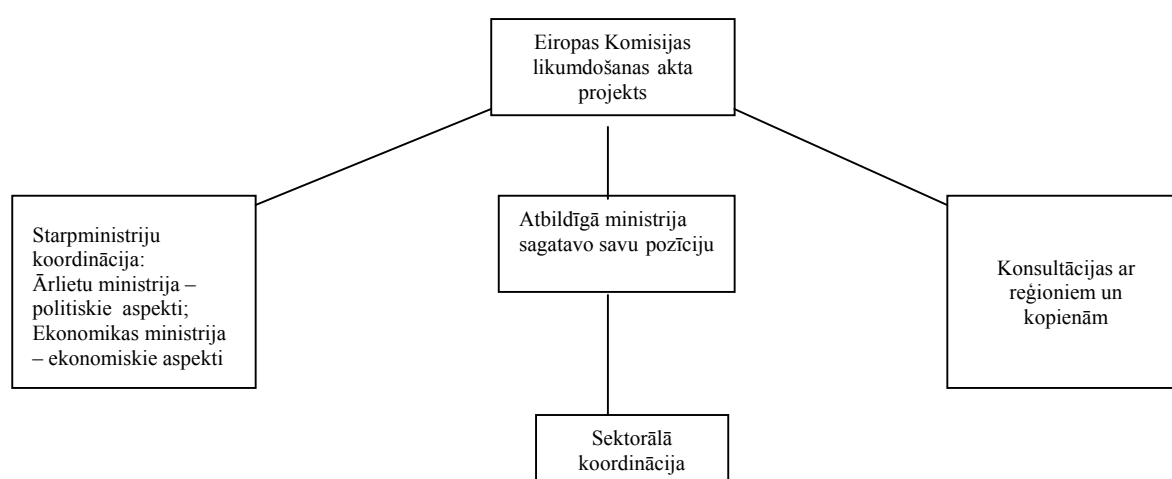
Šajā sadaļā tiks analizēta pastāvošā Eiropas lietu koordinācijas sistēma trīs ES dalībvalstīs, divas no kurām (Beļģija un Dānija) var attiecināt t.s. Eiropas Savienības “mazo valstu” grupai, kurai pēc iestāšanās būs piederīga arī Latvija. Savukārt trešā analizētā zeme – Spānija ir viena no valstīm, kura Eiropas Savienībai ir pievienojusies samērā nesen, un tātad tā pati ir veidojusi savu administratīvās darbības koordinācijas sistēmu jau izmantojot citu dalībvalstu pieredzi.

2.1. BEĻĢIJA

Kopsavilkums

Beļģija ir federāla valsts, kas sastāv no trīs kopienām un trīs reģioniem. Līdz ar to iekšējās koordinācijas procedūra valstī ir ar zināmu nacionālu specifiku. Attiecībā uz Eiropas Savienības lietu koordināciju tiek pielietota shēma, kurā centrālo koordinējošo lomu veic Ārlietu ministrija un, ekonomiskajos jautājumos, Ekonomikas ministrija. Ārlietu ministrijā ir izveidots Eiropas lietu administrācijas ģenerāldirektorāts, kas ir atbildīgs par ES jautājumu politisko un institucionālo koordināciju. Savukārt, ekonomisko jautājumu koordinācija notiek Starpministriju ekonomiskajā komitejā. Starpministriju ekonomiskā komiteja sastāv no ministriju atbildīgo departamentu pārstāvjiem, kurā tiek uzaicināti piedalīties arī reģionu un kopienu pārstāvji. Reģionu un kopienu pārstāvji tiek uzaicināti piedalīties arī Ārlietu ministrijas rīkotājās koordinācijas sanāksmēs tajos gadījumos, kad jautājumi skar viņu kompetenci. Ja koordinējams/ risināmais jautājums atrodas vairāku ministriju kompetencē, ministrijas veido *ad hoc* darba grupas vai paraksta vienošanās protokolu, kurā precīzi nosaka katras institūcijas atbildību.

Attiecībā uz Eiropas Savienības direktīvu ieviešanu nacionālajā likumdošanā, katra federālā ministrija ir izveidojusi Eiropas lietu koordinatora posteni, kas ir atbildīgs, lai direktīva tiktu ieviesta nacionālajā likumdošanā.

Ārlietu ministrijas loma

ĀM ir atbildīga par Beļģijas ārpolitiku, kā arī par vispārējo Eiropas politiku. Ārlietu ministrs piedalās Vispārējo lietu padomēs, kā arī piedalās premjeru tikšanās reizēs ES padomēs. Ārlietu ministrs pārstāv valsti arī iekšējā tirgus padomēs, kā arī ir atbildīgs, lai Beļģija nekavētos ar Kopienas likumdošanas ieviešanu nacionālajā likumdošanā. Ārlietu ministrija ir atbildīga arī par Šengenas līguma uzraudzību.

Administratīvā līmenī divām ministrijām ir vadošā loma Eiropas lietu koordinācijā: Ārlietu un Ekonomikas ministrijām. Ārlietu ministrijā ir izveidots koordinācijas ģenerāldirektorāts ar vairāk kā 20 darbiniekiem, kas ikdienā veic pozīciju koordinēšanu Eiropas jautājumos.

Ārlietu ministrija ir arī atbildīga par *ad hoc* sanāksmju vai darba grupu organizēšanu. Tās sastāv no dažādu struktūru pārstāvjiem, visiem, kurus Ārlietu ministrija uzskata par nepieciešamu pieaicināt. Uzaicināto personu loks var būt katru reizi cits atkarībā no izskatāmā jautājuma.

Koordinācijas pamatuzdevums ir saskaņot vienotu Beļģijas pozīciju un to aizstāvēt Eiropas institūcijās. Pamatā pienākumi sadalās tā, ka Ārlietu ministrija koordinē jautājumus uz ES padomēm un COREPER, bet Ekonomikas ministrija koordinē jautājumus tehniskākā līmenī.

Starpministriju ekonomiskā komiteja

Starpministriju ekonomiskā komiteja koordinē jautājumus ekonomiskā līmenī starp dažādām ministrijām. Šo komisiju vada Ekonomikas ministrijas Valsts sekretārs. Tā sastāv no augsta līmeņa citu ministriju ierēdņiem, kuru atbildības sfērā ir jautājumi ar ekonomisku ietekmi. Galvenais uzdevums šai komitejai ir koordinēt vienotu valsts nostāju ekonomiski tehniskajos jautājumos.

Eiropas lietu koordinatora postenis tika izveidots katrā ministrijā, bet atsevišķās ministrijās, atkarībā no jautājumu svarīguma, šo darbu veic vairāk kā viens darbinieks.

Eiropas lietu koordinatora uzdevumi ir sekojoši:

- tiek informēts par katru jaunu direktīvu, ko pieņem ES Padome un Komisija, un rūpējas par tās ātru ieviešanu Beļģijas nacionālajā likumdošanā;
- uzrauga direktīvas ieviešanu;
- meklē risinājumus, ja rodas problēmas;
- ziņo Ārlietu ministrijai par direktīvu pārņemšanas gaitu un problēmām;
- informē Eiropas Komisiju (caur pārstāvniecību) par likumdošanas pārņemšanas gaitu;
- seko, lai netiktu pieļauti pārkāpumi, un piedāvā risinājumus, lai tādi nenotiktu.

Ekonomikas ministrijā, savukārt, ir Eiropas koordinatora postenis, kas koordinē visu citu ministriju Eiropas lietu koordinatorus, un ir atbildīgs par ātru informācijas sniegšanu Ārlietu vai Ekonomikas ministrijai attiecībā uz direktīvu ieviešanu nacionālajā likumdošanā.

Arī Lauksaimniecības ministrijā ir Eiropas koordinācijas vienība, kas ir atbildīga par ES lēmumu un direktīvu ieviešanu nacionālajā līmenī, un tā regulāri ziņo par ieviešanas gaitu savā sektorā.

Tā kā Beļģija ir federāla valsts, tad starp federālo līmeni un reģioniem un kopienām tika izveidotas jaunas koordinējošas institūcijas. Šīs jaunās institūcijas ir: 1) Konsultatīvās komitejas, kas sastāv no 6 nacionālajiem ministriem un 6 reģionālajiem ministriem; 2) Sadarbības komiteja starp valsti un Briseles reģionu; 3) Starpministriju konference (sastāv no nacionālajiem ministriem un reģionālajiem ministriem).

Trūkumi Beļģijas Eiropas lietu koordinācijas sistēmā:

Beļģija ir kļuvusi labi pazīstama ar to, ka lēni tiek veiktas procedūras attiecībā uz Eiropas likumdošanas ieviešanu nacionālajā līmenī. Līdz ar to, tiek zaudēta uzticamība Eiropas integrācijai. Visas procedūras tiek veiktas samērā neformāli. Ierēdņi, kas ir atbildīgi par direktīvu izstrādāšanu, nav tie paši, kas ir atbildīgi par to ieviešanu. Beļģijā tiek strikti atdalīta likumdošanas sagatavošana no tās ieviešanas. Valstīs, kur tas nav tik strikti atdalīts (Dānija, Apvienotā Karaliste), ir daudz augstāka direktīvu ieviešanas pakāpe nacionālajā likumdošanā.

Laikā, kad direktīva vēl tiek tikai izstrādāta, būtu jāpanāk Eiropas koordinatora un atbildīgā par direktīvas izstrādāšanu cieša sadarbība.

Administrācijā tiek plaši pielietots specializācijas princips, kas bieži noved pie tā, ka direktīvu transpozīciju veic ierēdnis, kas nav speciālists konkrētajā jomā. Nepietiekamā darbinieku skaita dēļ, netiek piesaistīti visi vajadzīgie speciālisti, kas būtu nepieciešami.

Ārlietu ministrija un Pastāvīgā pārstāvniecība strādā pie šo trūkumu novēršanas.

2.2.Dānija

Kopsavilkums

Dānija ir konstitucionāla monarhija. Dāņu lēmumu pieņemšanas process ir centralizēts. Galveno lomu Eiropas lietu koordinācijā veic Ārlietu ministrija. Tomēr, katra nozares ministrija ir atbildīga par savu sfēru un tās attīstību ES politikās. Nozaru ministrijas Dānijā ir ne tikai atbildīgas par likumdošanas un Kopienas lēmumu administratīvu ieviešanu nacionālajā likumdošanā, bet arī pašas piedalās sarunās ar dažādām kopienas institūcijām.

Parlamentā ir izveidota Tirdzniecības attiecību komiteja, kurai ir īpaša vieta Dānijas lēmumu pieņemšanas procesā. Nevienai citai dalībvalstij nav izveidota šāda struktūra.

Likums nosaka, ka Kopienas lēmums vispirms tiek nosūtīts šai Tirdzniecības attiecību komitejai Parlamentā, pirms par šo lēmumu sāk lemt Ministru kabinets. Ja vairākums no Tirdzniecības attiecību komitejas locekļiem ir pret iesniegto Kopienas lēmumu, arī valdībai tas politiski būtu jānoraida.

Tā kā šī Parlamenta komiteja veic zināmu "valdības pārraudzīšanu", pieņemtajiem lēmumiem tiek piešķirta formāla leģitimitāte.

Dānijai pievienojoties ES, sākotnēji izveidojās konflikti starp nozaru ministrijām un Ārlietu ministriju par to lomu koordinācijas procesā. Tā rezultātā izveidojās stipri

formalizēta sistēma. Vēlāk šī sistēma tika nedaudz decentralizēta, tomēr var teikt, ka Eiropas lietu koordinācija Dānijā tika veidota pamatojoties uz centralizācijas un konsensus principiem. Ārlietu ministrijā tika centralizēta Eiropas Savienības politikas koordinācija tādā veidā, ka pat neviena vēstule nedrīkstēja tikt sūtīta tieši no nozaru ministrijām uz Parlamenta Tirdzniecības komiteju, savādāk kā tikai caur Ārlietu ministriju.

Galvenie Dānijas Eiropas lietu koordinācijas principi ir sekojoši:

1. Atsevišķās nozaru ministrijas ir atbildīgas par Eiropas Savienības politiku attiecīgajā nozarē. Tas nozīmē, ka nozaru ministrijas ir ne tikai atbildīgas administratīvā līmenī par lēmumu ieviešanu, bet arī ved sarunas savā specifiskajā sektorā ar ES institūcijām.
2. Dānijas kopējai politikai ir jābūt pilnīgi saskaņotai ar visām ministrijām, un visiem valdības ministriem pilnībā jāatbalsta pozīcija, kuru pārstāv Briselē kādas citas nozares ministri un valdība kopumā.

Lai gan katra atsevišķa ministrija ir atbildīga par savu sektoru, Ārlietu ministrija ir tā, kas veic koordināciju starp ministrijām valdībā, un ir pārstāvēta visos ar ES saistītos lēmumu pieņemšanas līmeņos. Ārlietu ministrijas darbinieki piedalās visās specializētajās komitejās. Ārlietu ministrijas augsta ranga ierēdnis vada Eiropas lietu komiteju; tāpat Ārlietu ministrijas ierēdņi piedalās arī visās Parlamenta Tirdzniecības komitejas sēdēs un Ministru kabineta sēdēs. Ārlietu ministrijai ir uzticēta milzīga atbildība, jo koordinācijai jābalstās, no vienas puses, uz specializāciju un ekspertīzi, no otras puses, uz konsensus principu.

Tādējādi ir izveidojies, ka Eiropas politika ir ikdienišķs un tradicionāls ārpolitikas jautājums. Lai arī Ārlietu ministrija veic it kā tikai koordinējošas funkcijas, tomēr tā formulē Dānijas pozīciju un politiku daudzos jautājumos.

Speciālās komitejas Dānijā

Ad hoc	Katru otrdienu	Katru ceturtdienu	Katru piektdienu
27 speciālās komitejas, kuras vada attiecīgās nozares ministrijas pārstāvis: - lauksaimniecība; - zivsaimniecība - enerģētika; - transports; - izglītība, u.c.	Eiropas lietu komiteja, ko vada Ārlietu ministrijas augsta ranga ierēdnis; sastāv no 10 vissvarīgāko ministriju pārstāvjiem.	Ministru kabineta kopējā tirdzniecības komiteja, kuru vada ārlietu ministrs; tajā piedalās premjerministrs un vēl 8 citi ministri.	Tirdzniecības komiteja Parlamentā; politiskās partijas konsultējas ar valdības ministriem, lai varētu dot valdībai mandātu.

27 speciālās komitejas ir pirmais Eiropas lietu koordinācijas līmenis. Katras speciālās komitejas sekretariāts un vadība atrodas tajā ministrijā, kura ir atbildīga par konkrēto sektoru. Komitejā tiek pārstāvētas citas ministrijas, kuru sektori pārklājas vai savstarpēji saistās, kā arī vienmēr tiek pārstāvēta Ārlietu ministrija. Atbildīgā ministrija gatavo detalizētu ziņojumu par konkrēto dienas kārtības jautājumu. Parasti diskusija ir par iespējamajiem pozitīvajiem un negatīvajiem aspektiem, kādi varētu rasties, ieviešot konkrēto politiku vai likumdošanas aktu Dānijā.

Speciālās komitejas apspriež jautājumus, kas parasti vēl ir izstrādes stadijā pašā Eiropas Komisijā. Speciālās komitejas uzdevums ir iedziļināties katrā konkrētajā likumdošanas projektā.

Speciālās komitejas nosaukums	Sanāksmju skaits gadā
Lauksaimniecība	10 –20
Ekonomiskā politika	5-10
Nodevas un netiešie nodokļi	10-20
ES budžets un finansu nosacījumi	5-10
Eiropas Investīciju Banka	1-5
ES personāls	1-5
ES institūcijas	1-5
Uzņēmējdarbība un pakalpojumi	10-20
Konkurence	1-5
Vide	1-5
Zinātne un pētniecība	10-20
Veselība	5-10
Tehniskās barjeras	10-20
Sociālie jautājumi un darba tirgus	5-10
Rūpniecība un reģionālā politika	1-5
Izglītība	1-5
Patērētāju aizsardzība	1-5
Juridiskie jautājumi	10-20
Tirdzniecības politika	10-20
Muita	1-5
Enerģētika	1-5
Eiratoms	1-5
Transports	5-10
Kuģošana	1-5
Zivsaimniecība	1-5
Palīdzība attīstības valstīm	1-5
Farēru salas un Grenlande	1-5

Kad Eiropas Komisija ir sagatavojusi likumdošanas projektu, tas caur Padomes ģenerālsēkretariātu tiek nosūtīts uz Pastāvīgo pārstāvniecību, tad - uz attiecīgo atbildīgo ministriju. Tad tiek sasaukta speciālā komiteja, tiek veikti pētījumi no dažādiem aspektiem, tiek uzklaustas visas ieinteresētās puses. Tā rezultātā tiek

izstrādāts Dānijas pozīcijas projekts. Tad šis projekts tiek apspriests speciālajā komitejā un šī komiteja pirmā izskata viedokli, kādai būtu jābūt Dānijas pozīcijai konkrētajā jautājumā.

Tā kā Eiropas Komisijas sagatavotie likumprojekti bieži vien ir ļoti tehniski, tad speciālajā komitejā tiek sniegta tieši tehniskā ekspertīze. Speciālās komitejas lēmums parasti tiek ņemts par pamatu Dānijas pozīcijas formulēšanai.

Līdz ar to var uzskatīt, ka speciālās komitejas ieņem galveno lomu Dānijas valdības viedokļa formulēšanā ES jautājumos.

Pēc tam, kad Eiropas Komisijas likumdošanas projekts ir ticis apspriests speciālajā komitejā, to skata vēl divas komitejas.

1) Eiropas lietu komiteja

Eiropas lietu komitejas vadītājs ir Ārlietu ministrijas augsta ranga ierēdnis, tā sauktās Ziemeļu grupas vadītājs. Ārlietu ministrija kalpo arī kā Eiropas lietu komitejas sekretariāts. Eiropas lietu komiteja sastāv no 10 visvairāk iesaistīto ministriju pārstāvjiem. Eiropas lietu komiteja darbojas arī kā tiešā saite ar valdības Kopējā tirgus komiteju. Eiropas lietu komitejā parasti piedalās visu 10 ministriju Valsts sekretāru vietnieki. Ja salīdzina ar ES institūcijām, var teikt, ka Eiropas lietu komiteja darbojas kā COREPER Eiropas Savienībā. Tomēr atšķirība ir tā, ka Eiropas lietu komiteja vairāk nodarbojas ar administratīvas dabas jautājumu risināšanu. Ļoti daudzi jautājumi jau tiek atrisināti speciālajās komitejās.

Tomēr, ja ir nopietnas domstarpības starp ministrijām, tad tās risina valdības Kopējā tirgus komiteja. Eiropas lietu komitejai ir trīs galvenie uzdevumi.

Pirmais, Eiropas lietu komitejai ir jāatdala administratīvie un tehniskie jautājumi no politiskajiem priekš valdības Kopējā tirgus komitejas. Liela daļa izskatāmo jautājumu ir administratīvi, un parasti paredz kādas jau eksistējošas procedūras uzlabošanu. Tādēļ šādi jautājumi netiek skatīti valdības Kopējā tirgus komitejā.

Otrais, Eiropas lietu komitejai ir jāpieņem lēmumi tajos jautājumos, kuros valdība jau savu politisko nostāju ir definējusi. Eiropas lietu komitejai ir jānodrošina, ka šī valdības definētā politikā nostāja tiek ievērota sarunās Eiropa Savienības institūcijās.

Trešais, Eiropas lietu komitejai cieši jāseko līdzi notikumiem un politiku attīstībām Eiropas Savienībā, lai, ja nepieciešams, ātri reaģētu ar Dānijas pozīciju iepriekš definētās valdības nostājas ietvaros.

Eiropas lietu komitejas loma var tika definēta kā starpposms starp speciālajām komitejām tehniskajos jautājumos un valdības Kopējā tirgus komiteju politiskajos jautājumos, pirms projekti tiek nosūtīti izskatīšanai parlamentā.

2) Kopējā tirgus komiteja

Ārlietu ministrs ir valdības Kopējā tirgus komitejas vadītājs un Ārlietu ministrija ir sekretariāts valdības Kopējā tirgus komitejai. Komitejas galvenais uzdevums ir definēt Dānijas valdības attieksmi Eiropas Savienības līmenī.

Kopējā tirgus komiteja sastāv no ārlietu ministra (kurš to vada), premjerministra un vēl astoņiem ministriem. Šīs komitejas pienākums ir definēt Dānijas valdības pozīciju

un nosūtīt to izskatīšanai parlamentā. Apstiprinātā pozīcija ir Dānijas pārstāvju Eiropas Savienībā sarunu mandāts, ja parlamentārajai komitejai nav iebildumu.

Pamatā visi izskatāmie jautājumi iedalās trīs lielās grupās:

1. grupa – vispārēji jautājumi, piemēram, budžets, lauksaimniecības politikas reforma, u.c.; parasti šajos jautājumos valdība izstrādā vispārīgas politikas vadlīnijas;
2. grupa – pirms katras ES Ministru Padomes sēdes valdība lemj par Dānijas konkrēto pozīciju katrā dienas kārtības jautājumā;
3. grupa – jautājumi, kam ir ļoti plaša un diversificēta ietekme, un kuru risināšanai nepieciešams politisks viedoklis.

Tirgus attiecību komiteja parlamentā

Tirgus attiecību komiteja tika izveidota ar mērķi nodrošināt valdības politikas kontroli ES jautājumos. Līdz ar tās izveidošanu, Ārlietu komiteja parlamentā zaudēja daudzas savas kompetences, jo tās pārgāja uz jaunās Tirgus attiecību komitejas kompetenci.

Pēc diskusijām valdības Kopējā tirgus komitejā, Eiropas Komisijas likumprojekti, kuri tiks skatīti ES Ministru Padomē, tiek nodoti izskatīšanai Tirgus attiecību komitejā parlamentā. Izskatīšanai tiek iesniegti jautājumi jau ar valdības rekomendāciju un viedokli.

Tirgus attiecību komitejas sastāvs atbilst parlamenta sastāvam. Katrs ES likumdošanas projekts tiek atsevišķi diskutēts un komitejas priekšsēdētājs paziņo vai komiteja pieņem valdības dotās rekomendācijas un viedokli, vai nē. Rekomendācija un valdības viedoklis tiek atbalstīti, ja vairākums komitejas locekļu to atbalsta.

Jautājumu Tirgus attiecību komitejā prezentē tas ministrs, kurš vēlāk šo pozīciju aizstāvēs ES ietvarā. Ja tomēr vairākums komitejas locekļu nobalso pret šo priekšlikumu, Dānijas valdība oficiāli Briselē neatbalsta Komisijas priekšlikumu un iestājas pret to. Tomēr, neskatoties uz to, Ministru Padome var šo priekšlikumu pieņemt.

Pieredze liecina, ka 95 % gadījumu parlamentārā komiteja ir atbalstījusi valdības priekšlikumu. Mandāts valdībai tiek dots “aiz slēgtām durvīm”, tas nozīmē, ka citas valstis iepriekš nevar saņemt informāciju, kāda būs Dānijas valdības pozīcija ES Ministru Padomē.

Dienas kārtību Tirgus attiecību komitejai sagatavo valdības Kopējā tirgus komiteja. Par jautājumiem, kuros nav paredzēts ES līmenī pieņemt konkrētus lēmumus, valdība parlamentu tikai informē. Tomēr parlamenta komitejas locekļiem ir tiesības uzdot detalizētus jautājumus par visiem jautājumiem, arī par tiem, kuros pozīcijas netiek apstiprinātas.

Pēc Tirgus attiecību komitejas sēdes parasti notiek preses konference, kurā komitejas priekšsēdētājs ziņo par izskatītajiem jautājumiem un pieņemtajiem lēmumiem. Preses konferencē piedalās arī politisko partiju pārstāvji, kas sniedz savu skatījumu un iebildumus, ja tādi ir.

Ja jautājums ir bijis konfidenciāls, tad komitejas priekšsēdētājs vienkārši paziņo, ka valdības ieteikums tika atbalstīts, bet lēmums tiks paziņots tikai tad, kad pozīcija būs pilnībā apstiprināta.

Trūkumi Dānijas Eiropas lietu koordinācijas sistēmā:

Ņemot vērā to, ka bieži vien lēmumi ES tiek pieņemti īsā laikā, ir nepieciešams zināms laiks, lai izietu tik komplicētu iekšējās saskaņošanas procedūru. Bieži vien mandāti ir doti mutiski, un ne vienmēr ir bijis pietiekams laiks visu formalizēt. Tādēļ mandāti nav vienmēr pietiekami detalizēti un dod tikai galvenās vadlīnijas.

Tirgus attiecību komiteja ir kritizēta arī par tās darbības slepeno raksturu un pieņemto lēmumu neaurrezdamību.

Tomēr, nenoliedzami, Dānijas pieredze liecina, ka ES lietu un pozīciju koordinācija tiek veikta ļoti sekmīgi.

2.3. Spānija

Kopsavilkums

Spānija ir konstitucionāla monarhija, kas sastāv no 17 autonomām kopienām ar decentralizētu politisko varu. Attiecībā uz administratīvo organizāciju, var identificēt 4 līmeņus: centrālā administrācija un autonomās kopienas; provinču jeb rajonu administrācija; municipālā administrācija un institucionālā administrācija (aģentūras, valsts uzņēmumi, u.c.). Attiecībā uz ES jautājumiem, par to risinājumiem ir atbildīga valsts, neskatoties uz to, kāda ir iekšējā struktūra un pakļautība.

Galvenā koordinējošā institūcija ir Ārlietu ministrija, kurā ir izveidots Valsts sekretāra postenis Eiropas jautājumos. Ārlietu ministrijā praktisko lietu koordināciju veic divi ģenerāldirektorāti:

- ģenerāldirektorāts tehnisko jautājumu koordinācijai, kas koordinē Kopienas sektorālās politikas (tam pakļauti 4 direktorāti);
- ģenerāldirektorāts juridisko un institucionālo jautājumu koordinācijai (kam pakļauti 2 direktorāti).

Pastāvīgā pārstāvniecība ir pakļauta Ārlietu ministrijai un visa komunikācija, kas nāk no Briseles uz Spānijas administrāciju caur pārstāvniecību, notiek tikai caur Ārlietu ministriju.

Valsts sekretārs Eiropas jautājumos vada starpministriju komiteju ekonomiskajos jautājumos. Šī institūcija ir galvenā atbildīgā valdības oficiālo pozīciju definēšanai un saskaņošanai.

Valdības Deleģētā Eiropas lietu komiteja ekonomiskajos jautājumos darbojas kā stimulējoša un atbalstoša institūcija Ārlietu ministrijas Valsts sekretāra Eiropas lietās vadītajai starpministriju komitejai.

Diskusijas par svarīgiem konceptuāliem jautājumiem notiek Ministru kabinetā.

Spānijā tieši valsts administrācija ir praktiski vienīgais vadošais un virzošais spēks, kas izstrādā, attīsta un ievieš ES lēmumus, likumdošanas aktus un politikas. Galvenā institūcija visa procesa vadībā un koordinācijā ir Ārlietu ministrija.

Valsts sekretārs Eiropas lietās

Šis postenis, kas ir izveidots Ārlietu ministrijā, ir galvenais elements visā Spānijas administrācijas Eiropas jautājumu koordinācijas sistēmā.

Valsts sekretāram ir pakļauti divi ģenerāldirektori Eiropas Savienības jautājumos.

1) Ģenerāldirektors ES tehnisko jautājumu koordinācijai

Tā galvenais uzdevums ir sekot līdzi un koordinēt Kopienas sektorālās politikas. Šī ģenerāldirektora pakļautībā ir izveidoti un darbojas četri direktori:

1. Lauksaimniecības un zivsaimniecības koordinācijas direktors;
2. Ekonomisko, finansiālo un sociālo lietu koordinācijas direktors;
3. Muitas un tirdzniecības koordinācijas direktors;
4. Rūpniecības, enerģētikas, transporta un telekomunikāciju koordinācijas direktors.

2) Ģenerāldirektors juridisko un institucionālo jautājumu koordinācijai

Tā galvenais uzdevums ir juridisko un institucionālo jautājumu risināšana Spānijas administrācijā. Ģenerāldirektora pakļautībā ir divi direktori:

1. Juridisko jautājumu koordinācijas direktors;
2. Institucionālo jautājumu koordinācijas direktors.

Starpministriju komiteja ekonomiskajos jautājumos.

Šīs komitejas uzdevums ir darbs ar vissvarīgāko jautājumu risināšanu saistībā ar ES dienas kārtību. Tā definē Spānijas valdības pozīcijas visos jautājumos. Tās formālie pienākumi ir šādi:

- valsts administrācijas darbības koordinācija ES jautājumos;
- būt informētiem par jebkuru nozaru ministrijas jautājumu un pieņemtajiem lēmumiem, kas skar ES kompetenci;
- izskatīt un risināt jautājumus, kas nav kādas vienas ministrijas kompetencē un nav arī valdības līmenī;
- ziņot valdības Deleģētajai komitejai par jebkuru tās pieprasīto jautājumu vai jebkura atsevišķa tās locekļa (ministra) pieprasījumu.

Komiteja sastāv no Ārlietu ministrijas Valsts sekretāra Eiropas lietās, kas ir arī šīs komitejas priekšsēdētājs, un citu nozīmīgo ministriju pārstāvjiem (ne zemāk kā ģenerāldirektora amatā – varētu atbilst Valsts sekretāra vietnieka līmenim Latvijas administrācijā) – ekonomikas, finansu, lauksaimniecības, zivsaimniecības, rūpniecības un tirdzniecības, darba un sociālo lietu ministrijām. Ja nepieciešama citu ministriju klātbūtne, viņu pārstāvji tiek īpaši uzaicināti.

Valdības Deleģētā Eiropas lietu komiteja ekonomiskajos jautājumos

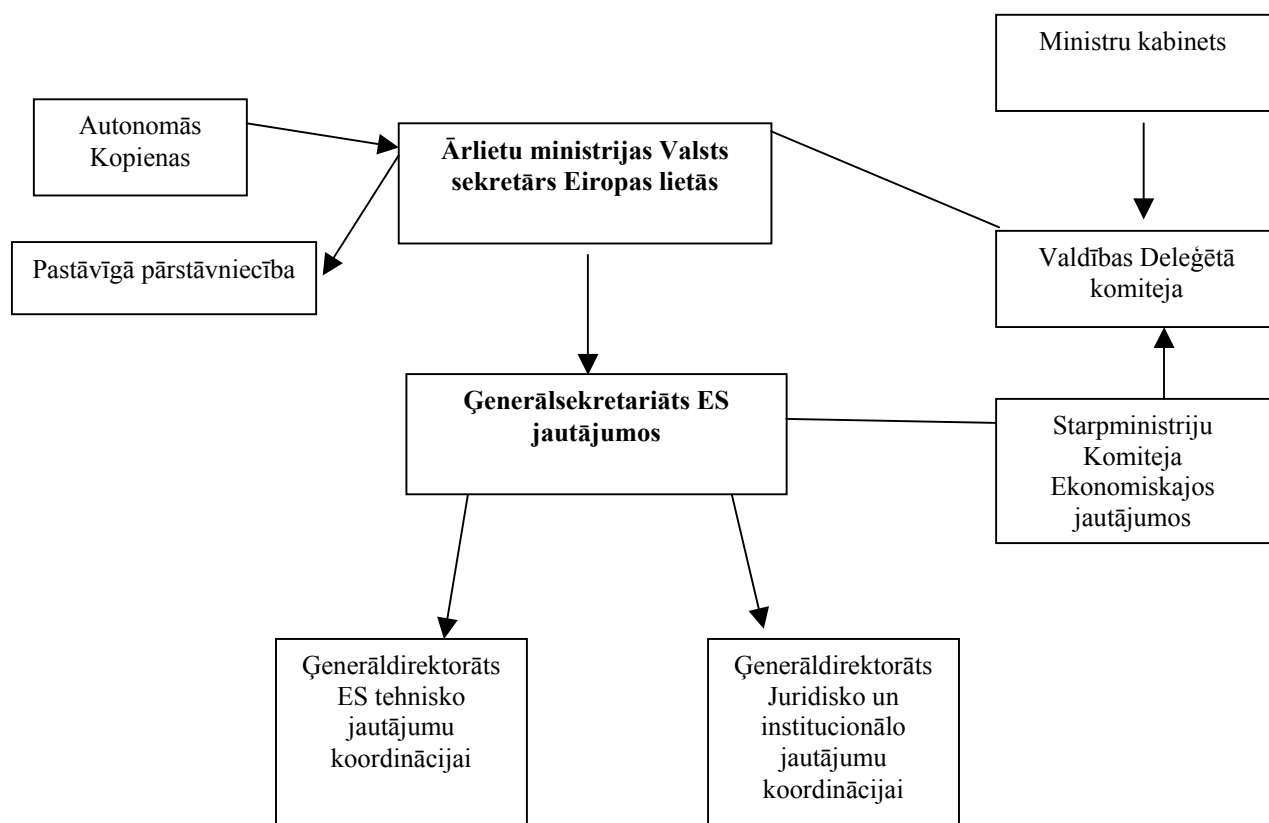
Šī institūcija tika izveidota, lai risinātu vissvarīgākos ar ES saistītos jautājumus. Tā sastāv no ekonomikas un finanšu ministra (Spānijā ir viens ministrs ekonomikas un finanšu jautājumos), kas ir komitejas priekšsēdētājs un vadītājs, transporta ministra, darba un sociālo lietu ministra, rūpniecības un tirdzniecības ministra, lauksaimniecības ministra, zivsaimniecības ministra, valsts administrācijas ministra, veselības un patērētāju aizsardzības ministra, kā arī no ārlietu ministra un Valsts sekretāra Eiropas lietās.

Šīs komitejas uzdevums ir veikt starpministriju koordināciju valdības līmenī visos Kopienas jautājumos, pamatā pēc Ārlietu ministrijas Valsts sekretāra Eiropas lietās iniciatīvas.

Ministru Kabinets

Ministru kabinets diskutē un izlemj jautājumus, kas definē Spānijas politiku vispārīgās līnijās saistībā ar ES. Jāpiebilst, ka svarīgu lomu Spānijas pozīcijas definēšanā spēlē tādi svarīgi ministri kā lauksaimniecības, zivsaimniecības, ekonomikas un finanšu ministri.

Koordinācijas shēma

2.4. Pārskats par Eiropas lietas koordinējošām institūcijām patreizējās 15 ES dalībvalstīs

Apvienotā Karaliste	Premjerministra kabinets, Ārlietu ministrija
Austrija	Ārlietu ministrija un Kanclera birojs
Beļģija	Ārlietu ministrija un Ekonomikas ministrija (ekonomiskos jautājumos)
Dānija	Ārlietu ministrija; Eiropas lietu ministru komiteja, ko vada ārlietu ministrs
Francija	Sekretariāts premjerministra pakļautībā; Ārlietu ministrija, kas vada ES lietu komiteju, kā arī Finanšu ministrija (finansu jautājumos)
Grieķija	Ārlietu un arī Ekonomikas ministrijas; premjerministrs vada starpministriju komiteju
Itālija	Ārlietu ministrija; ministrs Eiropas lietās
Īrija	Ārlietu ministrija, kas vada Eiropas lietu ministru komiteju; ir Valsts ministrs Eiropas lietās
Luksemburga	Ārlietu ministrija
Nīderlande	Ārlietu ministrija; Eiropas lietu padome, kuru vada premjerministrs
Portugāle	Ārlietu ministrija
Somija	Ārlietu ministrija
Spānija	Ārlietu ministrija; vadošas arī Ekonomikas un Finanšu ministrijas
Vācija	Decentralizēta sistēma, katra institūcija atbild par savu nozari; vadošas ir Ārlietu, Ekonomikas, Finanšu, Labklājības ministrijas
Zviedrija	Samērā decentralizēta sistēma; principā jautājumus koordinē Ārlietu ministrija

2.5. Secinājumi:

Lai arī katrā valstī ir dažādas nacionālās koordinācijas sistēmas, tām visām ir kopējas iezīmes un darbības principi:

1. Galvenais mērķis, kādēļ nepieciešama kāda viena koordinējošā institūcija, ir vēlme efektīvi aizstāvēt nacionālās intereses Eiropas un pasaules mērogā.
2. Lai nacionālās intereses varētu veiksmīgi aizstāvēt, tās nepieciešams skaidri un saprotami definēt, ņemot vērā visas jomas un intereses valstī. Tādēļ jābūt kādai institūcijai, kas uzņemtos atbildību par šo interešu koordinēšanu.
3. Šī institūcija centralizē ES lietu vadību, izstrādā sarunu stratēģiju, novērtē kompromisu "cenu", paredz un brīdina par sekām ES lēmumu neieviešanas gadījumos; operatīvi informē un šķir strīdus starp iesaistītajām institūcijām.
4. Atsevišķās nozaru ministrijas (departamenti) ir atbildīgas par savu jomu un politikas formulēšanu nozares kompetences ietvaros.
5. Lielākā daļā valstu koordinējošā institūcija ir Ārlietu ministrija, kas parasti jau pēc savas būtības ir sagatavota starpinstitūciju un starpvalstu sarunu vešanai, kas arī ir ES lietu pamatelements.
6. Arī tajās valstīs, kur formāli koordinējošo funkciju uzņemas citas institūcijas, piemēram, sekretariāti vai speciāli biroji, politikas jautājumos noteicošā ir Ārlietu ministrija.
7. Resursu ekonomijas, kā arī citu praktisku (piemēram, koordinācijas ātruma) iemeslu dēļ, mazās valstīs ir izvēlējušās palikt pie Ārlietu ministrijas koordinējošās un noteicošās lomas Eiropas lietās. Lielās valstīs (arī ne visas), savukārt, ir atļāvušās veidot speciālas institūcijas.
8. Lielu darba slodzi uzņemas Pastāvīgās pārstāvniecības Briselē, ciešā sadarbībā ar Ārlietu ministriju.
9. Pastāvīgo pārstāvniecību galvenais uzdevums ir aizstāvēt nacionālās intereses sarunās ar Eiropas institūcijām un dalībvalstīm.
10. Pastāvīgās pārstāvniecības darbojas kā kontaktpunkti, dažāda veida informācijas apkopošanas vietas, nodrošina pārstāvjus Padomes darba grupām (sarunu vedējus - diplomātus), seko līdzi citu valstu un institūciju aktivitātēm, veic nacionālo lobiju.

3. Latvijas patreizējās institucionālās sistēmas izvērtējums

3.1. Eiropas Integrācijas vadības sistēma

1990.gadu vidū Latvijā tika izveidota racionāla un, ņemot vērā ierobežotos cilvēku un materiālos resursus, efektīva Eiropas integrācijas procesa vadības sistēma. Tās raksturīgā iezīme ir izteikta vertikāla saite no Valdības līdz pat ekspertu grupu līmenim. Īpaši Eiropas integrācijas procesa vadībai tika izveidotas divas jaunas institūcijas: Eiropas integrācijas padome kā augstākais politiskās vadības līmenis un Vecāko amatpersonu sanāksme kā augstākais ierēdniecības vadības līmenis. Abu institūciju sekretariāta funkcijas tika uzticētas Eiropas Integrācijas birojam (EIB), kas ir Valsts kancelejas pakļautības iestāde. EIB pienākumos ietilpst arī Nacionālās programmas integrācijai Eiropas Savienībā izstrādes un atjaunošanas koordinācija, kā arī institucionālās kapacitātes stiprināšanas pasākumu koordinācija. Iespēju robežās EIB veic arī sabiedrības informēšanas par Eiropas integrācijas procesu funkciju. Būtiska funkcija – likumdošanas atbilstības *acquis communautaire* normām izvērtēšana formāli ir nodota Tieslietu ministrijas pārziņā, reāli to joprojām pilda Eiropas integrācijas birojs.

ES pirmsiestāšanās finansu un tehniskās palīdzības bloks pamatā ir Finansu ministrijas pārziņā.

Ārlietu ministrija iekšējo Eiropas integrācijas procesu koordinācijā iesaistās tiktāl, cik tas ir saistīts ar ārējo funkciju nodrošināšanu (materiālu sagatavošana EK regulārajam ziņojumam par Latvijas progresu, Asociācijas Padomes un Asociācijas Komitejas sagatavošana).

Ārlietu ministrija koordinē arī īpaši izveidotās starpministriju struktūras – Iestāšanās ES sarunu delegācijas – darbu. Koordinācija ietver sevī arī atbalstu delegācijai Latvijas oficiālo pozīciju izstrādē, kā arī sarunu tehnisko nodrošināšanu (loģistika).

Būtiski ir pieaugusi Saeimas loma Eiropas integrācijas procesos. Saeimas kārtības rullī veiktie grozījumi nosaka, ka Saeimas Eiropas lietu komisija lemj par Latvijas oficiālajām pozīcijām ES jautājumos, pirms tās tiek apstiprinātas valdībā. Tas vispilnākā mērā attiecas arī uz iestāšanās ES sarunu procesu.

Neatsverama ir Latvijas Republikas pārstāvniecības Eiropas Savienībā loma. Skaitliski nelielā pārstāvniecība nodrošina informācijas apmaiņas nepārtrauktību ar ES institūcijām un dalībvalstu pārstāvjiem jautājumos, kas skar iestāšanās procesu ES, īpaši iestāšanās sarunas, Asociācijas līguma izpildi u.c.

Visās nozaru ministrijās ir izveidotas struktūrvienības, kuras nodarbojas ar Eiropas integrācijas jautājumu iekšējo koordināciju. Nozaru ministriju deleģētie pārstāvji strādā arī LR pārstāvniecībā ES Briselē.

Kopumā var teikt, ka neskatoties uz atsevišķiem sarežģījumiem un sākotnējām neskaidrībām funkciju sadalē, eksistējošā sistēma nodrošina regulāru un efektīvu darbu iestāšanās ES sagatavošanas jomā.

3.2. Esošās sistēmas atbilstība jaunajām koordinācijas prasībām

Iestāšanās Eiropas Savienībā drīzā perspektīva izvirza nacionālajai administrācijai jauna sarežģītības līmeņa uzdevumus. No pamatā reaktīvās vai pasīvās darbības fāzes, kad Eiropas integrācijas process nozīmēja nacionālās likumdošanas saskaņošanu ar *acquis communautaire* normām vai administratīvās kapacitātes nostiprināšanas pasākumus, tā pāriet proaktīvajā fāzē, kad nacionālā administrācija iesaistās lēmumu izstrādē un pieņemšanā ES līmenī.

Līdzšinējās aktivitātes Eiropas integrācijas jomā pamatā bija orientētas uz sagatavošanos dalībai Eiropas Savienībā likumdošanas un administratīvajā jomā. Tādējādi, valsts pārvalde šo funkciju uztvēra un turpina uztvert kā papildus uzdevumu. Eiropas integrācijas politika tiek nodalīta no citām valdības realizētajām politikām. Sasaiste starp Eiropas integrācijas politiku un pārējām politikām notiek tiktāl, cik tas ir nepieciešams, lai iekšpolitiskie lēmumi nenonāktu pretrunā ar Eiropas integrācijas mērķiem.

ES dalībvalsts statuss izvirza jaunas prasības lēmumu pieņemšanas saskaņotībai. Jebkuras valsts nacionālā politika kādā no tautsaimniecības jomām kļūst par ES attiecīgās politikas elementu. Politiskie lēmumi iegūst jaunu, ievērojami plašāku iedarbības telpu un atbildība par tiem pieaug proporcionāli. Lēmumu pieņemšanā, bez nacionālajiem dalībniekiem (valdība, Saeima, sociālie partneri), iesaistās arī jauni spēlētāji (citas dalībvalstis, ES institūcijas). Pieaug prasības pret ātrumu, ar kādu lēmumi tiek pieņemti. Tas prasa lēmumu pieņemšanas procesu sinhronizāciju nacionālajā un Eiropas Savienības līmenī.

Lēmumu pieņemšanas procedūru sinhronizācija nozīmē to, ka Latvijai ir jābūt gatavai savlaicīgi izstrādāt un darīt zināmu ES institūcijās savu nostāju visos ES darba kārtības jautājumos, kuri Latvijai ir nozīmīgi. Lielākā daļa no lēmumu pieņemšanas procedūrām ES ir regulāra rakstura (Padomes, COREPER, to komiteju un darba grupu sēdēm pamatā ir nedēļas cikls). Līdz ar to, patreizējais ar ES saistīto jautājumu izskatīšanas cikls ir pārlietu garš (EIP – reizi mēnesī, VAS – reizi divās nedēļās). Vienkāršs sanāksmju biežuma palielinājums nenodrošinās pienācīgu efektivitāti, jo tad Eiropas integrācijas procesa vadības sistēma pilnībā nodublēs pastāvošo valsts pārvaldes sistēmu ar tajā pastāvošo lēmumu pieņemšanas procedūru (Valsts sekretāru sanāksme – Ministru kabineta komiteja – Ministru kabinets). Tas var novest pie kompetenču pārklāšanās. Tas nav racionāli arī no cilvēku resursu izmantošanas viedokļa.

Tanī pat laikā, ir skaidrs, ka arī nacionālā lēmumu pieņemšanas procedūra (Ministru kabineta kārtības ruļļa procedūras) nenodrošina pienācīgu efektivitāti, ja netiek izveidots spēcīgs koordinējošs centrs. Patreizējā sistēma ir lielā mērā decentralizēta, jo pozīciju stingra saskaņošana notiek tikai iestāšanās ES sarunu kontekstā. Pārējās jomās nacionālās pozīcijas iepretim ES top mazāk koordinētā veidā, dažkārt, koordinācijas nav vispār. Līdz ar to nevar teikt, ka nacionālajā līmenī pastāv atbilstošas procedūras un mehānismi, kas ļautu precīzi un skaidri definēt nacionālās intereses, kuras nepieciešams aizstāvēt Briselē sarunu un

Kopienas politikas galīgās formulēšanas laikā, kas ir dalībvalstu nacionālo interešu konsensus vai kompromiss.

Būtisks nosacījums efektīvai lēmumu pieņemšanai ir **pieejamie resursi**. Latvijas gadījumā ir ierobežoti gan finansu, gan cilvēku resursi. Iekšpolitisku motīvu vadīta, valdība ir atturīga administratīvo izdevumu palielināšanā, kas tiktu uztverta kā birokrātijas nostiprināšanās. Tanī pat laikā ir skaidrs, ka līdzekļu taupīšana var novest pie pieņemto lēmumu zemas kvalitātes, kam var būt būtiskas ekonomiskas, sociālas un finansu sekas. Finanšu līdzekļu trūcumam ir arī tieša ietekme uz cilvēku resursu pieejamību. Latvijā ir ierobežots to cilvēku skaits, kas var kvalificēti sagatavot priekšlikumus un viedokļus, kas ir nepieciešami lēmumu pieņemšanas procesos. Tāpat ierobežots ir spējīgo administratoru skaits. Diemžēl, patreizēja atalgojuma politika valsts pārvaldes sektorā neveicina kvalificētu speciālistu piesaisti. Paredzamā darba samaksas reforma nesīs pozitīvus rezultātus nepietiekami drīz, lai nodrošinātu efektīvu darbību no iestāšanās ES brīža.

Nepieciešamā institucionālā pieredze un kvalificētais personāls šobrīd ir koncentrēti Ārlietu ministrijā (ieskaitot Pārstāvniecību ES), Eiropas Integrācijas birojā un nozaru ministriju koordinācijas vienībās. Mazākā mērā to var attiecināt uz nozaru ministriju pārējām struktūrvienībām un pakļautības iestādēm. Īpašas bažas rada nozaru ekspertu spēja aktīvi piedalīties lēmumu sagatavošanas procesā ES institūcijās (EK un Padomes komitejās un darba grupās). Viens no kritiskajiem punktiem ir svešvalodu (angļu un franču) zināšanu līmenis. Tāpat, bremzējošs faktors varētu būt nepietiekams zināšanu līmenis par lēmumu pieņemšanas procedūrām ES institūcijās.

Nepieciešamība nodrošināt pienācīgu pārstāvniecības līmeni ES institūcijās (ieredņu deleģēšana darbam EK, Padomes ģenerālsekretariātā un citās institūcijās), vēl vairāk ierobežos valsts pārvaldei pieejamos cilvēku resursus, jo nesalīdzināmi augstāks atalgojuma un sociālo garantiju līmenis šajās institūcijās piesaistīs kvalificētākos valsts pārvaldes darbiniekus.

4. Secinājumi un rekomendācijas

4.1. Lēmumu pieņemšanas procedūras un to koordinācija

Patreizējā lēmumu pieņemšanas procedūra nacionālajā līmenī nenodrošina efektīvu Latvijas Republikas dalību Eiropas Savienībā. Tā nav sinhronizēta ar lēmumu pieņemšanas procesiem ES institūcijās, ir komplicēta un nenodrošina ātru nacionālo pozīciju koordināciju.

Efektīvai Latvijas līdzdalībai ES lēmumu pieņemšanas procesos, ir jārada integrēta vertikāla lēmumu pieņemšanas procedūra nacionālajā līmenī. Tai ir jābūt vienkāršai un drošai pret subjektīvā (cilvēku) faktora iedarbību. Tai, iespēju robežās, ir jābalstās uz esošo institucionālo sistēmu valstī.

Minētajiem parametriem atbilstu sistēma, kur lēmumu pieņemšana atbilstu Ministru kabineta (MK) kārtības rullī noteiktajai procedūrai. Tas nozīmē ES jautājumu iekļaušanu Valsts sekretāru sanāksmes, Ministru kabineta komitejas un Ministru kabineta sēžu darba kārtībā, tādējādi nodrošinot regularitāti. Nepieciešamības gadījumā, šo sēžu darba kārtībā var izdalīt īpašu ES jautājumu bloku. Papildus izvērtēšana ir nepieciešama par to, kuri jautājumi varētu tikt operatīvi izskatīti MK bez iepriekšējas izskatīšanas zemāka līmeņa instancēs.

Minētā sistēma ļaus izvairīties no dublējošo lēmumu pieņemšanas procedūru (EIP un VAS) pastāvēšanas, tādējādi ietaupot citādi ierobežotos resursus.

Latvijas pozīciju **koordinācijai** lēmumu pieņemšanas procesā ES, ir nepieciešams vienots stiprs un kvalificēts centrs, kas darbotos ciešā sasaistē ar LR Pastāvīgo pārstāvniecību ES. Efektīvai darbībai jau no iestāšanās ES brīža (reāli - no iestāšanās līguma parakstīšanas brīža) nepieciešams nozīmēt institūciju, kuras rīcībā ir uzkrāts nepieciešamās pieredzes un cilvēku resursu potenciāls. Jaunas institūcijas radīšana šim mērķiem nebūtu uzskatāma par iespējamu, ņemot vērā ierobežoto laika daudzumu.

Koordinējošās institūcijas uzdevumi būtu:

- veicināt nacionālo interešu realizāciju;
- izstrādāt nacionālās pozīcijas atsevišķos jautājumos un sarunu stratēģiju;
- novērtēt jautājumu "paketi", saistot kopā nacionālās intereses dažādās sfērās;
- veikt centralizētu vadību ES lietās;
- sekot līdzi ieviešanas termiņu ievērošanai;
- paredzēt sekas Eiropas Justīcijas Tiesas lēmumu gadījumos;
- veikt informācijas un pieredzes apmaiņu;
- nodrošināt strīdu izšķiršanu ministriju starpā.

Latvijas valdībai veidojot iespējamo institucionālo izkārtojumu ir divas iespējas:

- vaidot šādu koordinējošu institūciju kā centralizētu un tieši pakļautu centrālajam valdības aparātam (politiski Ministru prezidentam, administratīvi Valsts kancelejas sastāvā);
- veidot to Ārlietu ministrijā kā atsevišķu struktūrvienību.

Katram no šiem modeļiem ir savas priekšrocības un trūkumi.

Tiešas pakļautība Ministru prezidentam:

- priekšrocības
 - lielāka politiska ietekme un nozīmība,
 - labākas sadarbības iespējas ar centrālām politikas plānošanas institūcijām (Politikas stratēģijas plānošanas departaments)
 - lielākas iespējas saskaņot lēmumu pieņemšanas procedūras, lielāka fleksibilitāte nepieciešamības gadījumos;
- trūkumi
 - zināma atrautība no nacionālās pozīcijas sagatavošanas un tās tālākas aizstāvības, ko lielā mērā īsteno Ārlietu ministrija,
 - zināma funkciju dublēšanās, ņemot vērā to, ka tālāka nacionālās pozīcijas aizstāvība prasīs līdzīgu kapacitāti.

Ārlietu ministrijas sastāvā:

- priekšrocības
 - Ārlietu ministrijā uzkrāta reāla pieredze iestāšanās sarunu pozīciju sagatavošanā un aizstāvēšanā,
 - īstenojas tieša sasaiste starp nacionālās pozīcijas gatavotājiem un to aizstāvjiem ES institūcijās (pārstāvniecība, COREPER),
 - īstenojas institucionāli racionālāks variants;
- trūkumi
 - Ārlietu ministrijai, kā vienai no nozaru ministrijām ir formāli grūtāk uzņemties pārējo nozaru ministriju darba koordināciju,
 - nacionālās pozīcijas sagatavošanā tiešu un lielāku ietekmi atstās novērtējums par iespējām to aizstāvēt (priekšlaicīgas nacionālās pozīcijas mīkstināšanās un pielāgošanās draudi)

Risinot konkrēto institucionālo izkārtojumu Latvijas valdībai jāņem vērā pārējie politikas veidošanas koordinācijas iespējamie mehānismi un to sasaiste ar Latvijas līdzdalību Eiropas Savienībā – Saeima un tās komisijas, koalīcijas iekšējā koordinācija, kā arī tas, cik centralizēts pēc savas darbības tiek plānots Ministru kabineta darbs. No pētījumā analizētajām valstīm vairums izvēlējušās izkārtojumu ar Ārlietu ministriju kā koordinējošo institūciju.

ES lēmumu pieņemšanas struktūrā COREPER kalpo kā galvenais lemjošais orgāns un reizē gatavojamo lēmumu koordinators, jo 70% galīgo lēmumu tiek pieņemti jau COREPER līmenī. Tādēļ nacionālajā koordinācijas shēmā būtiska nozīme ir **LR Pastāvīgajai pārstāvniecībai ES**. Tās pamatuzdevums ir veicināt valdības darbības efektīvu koordināciju un aizstāvēt nacionālās intereses sarunās ar citām dalībvalstīm un Eiropas Komisiju.

Pastāvīgās pārstāvniecības pamatfunkcijas ir:

- Nodrošināt nacionālo sarunu vedēju atbalsta bāzi Briselē;
Pastāvīgs sakaru punkts, brīfēšanas vieta; koordinācija un tikšanās ar citu valstu pārstāvjiem u.t.t.
- Koordinēt politiku un procedūras ar Eiropas institūcijām;
Regulārā informācijas plūsma. Speciālas papildus informācijas iegūšana.
- Veikt tiešu sadarbību ar citu dalībvalstu pārstāvjiem;
Papildina ministriju tiešos kontaktus.
- Uzturēt attiecības ar presi;
Veic arī preses analīzi.
- Nodrošināt sarunu vedējus lielākajai daļai darba grupu Padomē;
- Sekot EK aktivitātēm un uzturēt ciešas saiknes ar to (veidot nacionālo
- lobiju);
- Sekot EP aktivitātēm un uzturēt kontaktus arī ar citu zemju EP locekļiem
- Uzturēt saiknes ar Reģionu komiteju un Ekonomikas un sociālo komiteju.

Mazo dalībvalstu un to dalībvalstu, kuras ģeogrāfiski atrodas tālu no Briseles, gadījumā Pastāvīgā pārstāvniecība uzņemas lielu daļu slodzes, kas saistīta ar dalību lēmumu pieņemšanas sagatavošanā ES institūcijās. Tas ļauj būtiski ietaupīt finansu, laika un cilvēku resursus. Tanī pat laikā, tas prasa Pastāvīgās pārstāvniecības nostiprināšanu, pirmām kārtām, ar kvalificētiem ierēdņiem. Izvērtējot, esošo dalībvalstu pieredzi, jāsecina, ka pārstāvniecības pilnvērtīgam darbam ir nepieciešami 50 – 60 darbinieki (apmēram puse no tiem – diplomāti vai ierēdņi, pārējie – biroja darbinieki un tehniskais personāls).

Tā kā saskaņā ar pastāvošo praksi lielākā daļa no pārstāvniecības diplomātiem tiek nozīmēti no nozaru ministrijām, diplomātisko dienestu regulējošos tiesību aktos jānostiprina šo ierēdņu statuss un atbildība pārstāvniecības vadītāja priekšā. Jāparedz arī iespēja ierēdņu rotācijai starp pārstāvniecību, koordinējošo centru Rīgā un nozaru ministrijām. Tas ļaus saglabāt uzkrāto institucionālo pieredzi sistēmas ietvaros un nodrošinās efektīvāku koordināciju.

Būtisku lomu nacionālās pozīcijas koordinācijā spēlē **Saeima**. Latvijas gadījumā, Saeimā pastāvot plašam politiskajam spektram un tradicionāli plašām koalīcijas valdībām (dažkārt arī mazākuma koalīcijām), svarīgi ir panākt Saeimas atbalstu valdības formulētajām nostājām. Tomēr nav nepieciešamas papildus darbības Saeimas dalības nodrošināšanai lēmumu pieņemšanas procesā, jo jau šobrīd Saeimas kārtības rullis paredz Saeimas Eiropas lietu komisijas iesaisti lēmumu pieņemšanas procesā par nacionālajām pozīcijām ES jautājumos.

Veicot reorganizāciju ar ES lietām saistīto valsts pārvaldes institūciju lokā, citu starpā būtu risināms jautājums arī par Eiropas Integrācijas biroja turpmāko darbību, īpaši, ja nākotnē tiks likvidētas Eiropas integrācijas padome un Vecāko amatpersonu sanāksme, kuru sekretariāta lomu pilda EIB. Rekomendāciju sniegšana par minēto tēmu nav šā pētījuma uzdevums, tomēr ir jāņem vērā, ka, līdz ar Latvijas iestāšanos ES, vairākas no EIB patreiz veicamajām funkcijām vairs nebūs aktuālas, piemēram,

Nacionālās programmas integrācijai Eiropas Savienībā izstrādes un atjaunošanas koordinācija, institucionālās kapacitātes stiprināšanas pasākumu koordinācija, sabiedrības informēšana par Eiropas integrācijas procesiem. Bet cita būtiska funkcija – likumdošanas atbilstības *acquis communautaire* normām izvērtēšana jau pašlaik ir tikusi nodota Tieslietu ministrijas pārziņā

4.2. Pārstāvniecības nodrošinājums Eiropas Savienības institūcijās

4.2.1. Eiropas Komisija

Līdz 2003.gada vidum Latvijā jārada nacionālā pretendentu atlases kārtība darbam Eiropas Komisijas dienestos. Jautājumu par EK locekļa kandidāta izvirzīšanu būtu jāskata Ministru kabinetā. Līdzīgi varētu tikt apstiprināti arī pretendenti uz augstāko ierēdņu vietām. Vidējā un zemākā līmeņa ierēdņu atlasī varētu veikt īpaši izveidota atestācijas komisija. Lai nodrošinātu pēc iespējas efektīvāku šo ierēdņu iekļaušanos EK struktūrā, Latvijas valdība varētu būtu ieinteresēta organizēt papildus apmācības programmu (tanī skaitā svešvalodu zināšanu uzlabošanai).

Līdzīgi kā atsevišķās ES dalībvalstīs, jāizveido apmācības programma tiem pretendentiem, kas vēlētos piedalīties atlases pārbaudījumos uz EK darbinieku vietām vispārējā kārtībā. Tas ievērojami paaugstinātu Latvijas pārstāvju izredzes iekļūt EK dienestā.

Jāizveido informācijas aprites sistēma par EK komiteju un darba grupu kalendāru un darba kārtību. Jāveic šo komiteju un darba grupu lietderības izvērtējums. Nepieciešamības gadījumā, jānotificē EK par ieceltajiem Latvijas pārstāvjiem tajās komitejās un darba grupās, kur tiek fiksētas konkrētu personu pilnvaras. Jāorganizē komiteju un darba grupu potenciālo dalībnieku apmācības komitoloģijas procedūru jautājumos.

4.2.2. Eiropas Savienības (Ministru) Padome

Līdzīgi kā Eiropas Komisijas gadījumā, jāveic pretendentu atlase nacionālajā līmenī darbam Padomes ģenerālsēkretariātā.

Rūpīgi jāizvērtē Padomes un COREPER komiteju un darba grupu kalendārs un darba kārtības (iespēju robežās), lai noskaidrotu iespējas nodrošināt dalību tajās ar Pastāvīgās pārstāvniecības spēkiem.

4.2.3. Eiropas Parlaments

Ja neskaita uzdevumus, kas analogiski ierēdņu atlasei darbam EK un Padomē, būtiskākais darba apjoms ir saistīts ar Eiropas Parlamenta vēlēšanu organizēšanu. Gadījumā, ja uz pārejas perioda laiku EP deputātus no sava vidus nozīmēs Saeimas deputāti, jāizstrādā atbilstoša to iecelšanas kārtība.

4.2.4. Ekonomiskā un sociālā komiteja un Reģionu komiteja

Jāizstrādā nacionālā kārtībā ESK un RK locekļu iecelšanai no attiecīgajām sociālo partneru grupām.

4.2.5. Eiropas Justīcijas tiesa

Eiropas Justīcijas tiesas un Pirmās instances tiesas tiesnešu un, iespējams, ģenerāladvokāta iecelšanu iespējams uzticēt kā Ministru kabinetam (Tieslietu ministrijai), tā arī Augstākajai tiesai. Līdz ar to, visām ieinteresētajām pusēm jāvienojas par iecelšanas kārtību.

4.2.6. Revīzijas tiesa (kolēģija)

Ministru kabinetam jāapstiprina Revīzijas tiesas locekļa kandidāts ar pietiekamu pieredzi zvērināta revidenta darbā.

4.2.7. Ierēdņu apmācības

Ierēdņu apmācības ir būtisks sagatavošanās elements dalībai lēmumu pieņemšanas procesos un darbam Eiropas Savienības institūcijās. Līdz 2003.gada sākumam Valsts Administrācijas skolas paspārnē nepieciešams uzsākt sekojošas apmācību programmas:

- Svešvalodu intensīvie kursi (īpaši – franču valodas kursi);
- EK komitoloģijas procedūras;
- Padomes un COREPER, to komiteju un darba grupu darbības principi;
- ES institūciju personāla politika, kandidātu atlases principi;
- ES institūciju ierēdņu eksāmena imitācija.

Atlikušajā laikā līdz iestāšanās ES maksimāli jāizmanto iespējas stažēties ES un tās dalībvalstu institūcijās, lai apgūtu praktiskā darba pieredzi. Īpaši noderīga varētu būt Austrijas, Somijas un Zviedrijas pieredze, jo tās ir valstis, kuras pavisam nesen pašas pārvarēja iekļaušanās ES institucionālajā sistēmā grūtības.

4.2.8. Ierēdņu nozīmēšana uz laiku un rotācija

Latvijas institucionālās kapacitātes kritumu, kas rastos daļai spējīgāko ierēdņu pārejot darbā uz ES institūcijām, daļēji kompensētu plašāka ierēdņu rotācijas principa un nozīmēšanas uz laiku (*secondment*) pielietošana. Tas ļauj koncentrēt ierobežotos cilvēku resursus tajā sektorā, kur tas attiecīgajā brīdī ir visnepieciešamāk. Arī tiesību aktos jānostiprina tādas formas, kā darbinieku rotācija starp Latvijas valsts pārvaldes un ES institūcijām un nozīmēšana darbā uz laiku. Tas dotu iespēju atgriezties Latvijas valsts pārvaldē ierēdņiem, kas būs ieguvuši praktiskā darba pieredzi ES institūcijās.

Informācijas avoti:

ⁱ PRESIDENCY CONCLUSIONS.SEVILLE EUROPEAN COUNCIL. 21 AND 22 JUNE 2002, SN 200/02, page 5.

ⁱⁱ List of Committees which assist the Commission in the exercise of its implementing Powers OJ C 225 8.8.2000, p. 2.

ⁱⁱⁱ Council Decision of 28 June 1999 laying down the procedures for the exercise of implementing powers conferred on the Commission (1999/468/EC) OJ L 184 17.7.1999, p. 23.

^{iv} Council Decision of 5 June 2000 adopting the Council's Rules of Procedures (2000/396/EC, ECSC, Euratom), OJ L 149, 23.6.2000, p. 21.

^v PRESIDENCY CONCLUSIONS.SEVILLE EUROPEAN COUNCIL. 21 AND 22 JUNE 2002, SN 200/02, ANNEX II, Measures concerning the structure and functioning of the Council, page 22.